

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 75 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven,
samordningsloven og enkelte andre lover
(samleproposisjon)

Innhold

1	Innledning	5	7.4	Reduksjon av samordningsfradraget for folketrygdens grunnpensjon	13
2	Høringer	6		Innledning	13
2.1	Forslag til endringer i samordningsloven	6	7.4.1	Tjenstepensjonen er beregnet ut fra en deltidsstilling	14
2.2	Forslag til endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover	7	7.4.2	Pensjon fra folketrygden til gjenlevende ektefelle er redusert for arbeidsinntekt	14
2.3	Forslag til endringer i skatteforvaltningsloven	7	7.4.3	Redusert samordningsfradrag for folketrygdens tilleggspensjon	16
2.4	Lovforslag som ikke har vært på høring	8	7.5	Tillegg til tjenstepensjonen etter samordningsloven § 24 a nr. 5 – vekting av tillegget for overgangskullene 1954–1962	17
3	Endringer i lov om Statens pensjonskasse	8	7.6	Samordning med tillegg til alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og § 20-18 femte ledd («minstenivåtillegg») – presisering av bestemmelsene	18
3.1	Opphevelse av særbestemmelse for regjeringsmedlemmer	8	7.7		
3.2	Beregning av engangsbeløp ved dødsfall før uttak av alderspensjon	9			
3.3	Oppretting av lovhenvvisning	9			
3.4	Forskriftshjemmel i uførepensjonskapitlet	10			
4	Endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.	10	8	Endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere	18
4.1	Beregning av engangsbeløp ved dødsfall før uttak av alderspensjon	10	8.1	Krav om medlemskap i folketrygden	18
4.2	Forskriftshjemmel i uførepensjonskapitlet	10	8.2	Forskriftshjemmel i uførepensjonskapitlet	18
4.3	Overføring av ansvaret for premiefastsettelse til styret i pensjonsordningen	11	9	Endring i barneloven – hjemmel for alternativ regulering av bidragsforskott	19
5	Lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. ...	11	10	Endringer i folketrygdloven	19
6	Endring i lov om pensjonstrygd for fiskere	11	10.1	Dagpenger under arbeidsløshet – presiseringer i bestemmelsene om virkningstidspunkt, avspasering av ventetid mv.	19
7	Endringer i samordningsloven	12	10.1.1	Klargjøring av virkningstidspunktet for dagpenger og tidspunktet for avspasering av ventedager	19
7.1	Innledning	12	10.1.2	Klargjøring av virkningstidspunktet ved gjenopptak	20
7.2	Opphevelse av bestemmelse som gjelder overgangsordning for privat AFP etter AFP-tilskottsloven kapittel 4	12	10.2	Rett til å benytte egenmelding i arbeidsgiverperioden	21
7.3	Helt eller delvis bortfall av ytelser fra folketrygden og personskadetrygdene i forbindelse med opphold i institusjon eller under straffegjennomføring	13	10.3	Yrkesskadedekning ved pålegg om å utføre arbeidsoppgaver etter sosialtjenesteloven	21
			10.4	Oppretting av bestemmelser om barnepensjon	22

11	Endring i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten	22	18	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget ..	31
			18.1	Merknader til endringene i lov om Statens pensjonskasse	31
12	Endring i arbeidsmiljøloven	23	18.2	Merknader til endringene i lov pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.	31
13	Endring i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem	23	18.3	Merknader til endringene i lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl.	31
			18.4	Merknader til endringen i lov pensjonstrygd for fiskere	31
14	Endring i AFP-tilskottsloven ...	24	18.5	Merknader til endringene i samordningsloven	31
15	Endring i stortings- og regjeringpensjonsloven	24	18.6	Merknader til endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere ..	33
16	Endring i skatteforvaltningsloven	24	18.7	Merknader til endringen i barneloven	33
16.1	Bakgrunn	24	18.8	Merknader til endringene i folketrygdloven	34
16.1.1	Innledning	24	18.9	Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten	35
16.1.2	AFP i offentlig sektor	25	18.10	Merknader til endringen i arbeidsmiljøloven	35
16.1.3	Etteroppgjør av AFP	25	18.11	Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem	35
16.1.4	Forslag om automatisering av etteroppgjør av AFP	26	18.12	Merknader til endringene i AFP-tilskottsloven	35
16.2	Gjeldende rett	26	18.13	Merknader til endringene i lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer	35
16.3	Høringen	27	18.14	Merknader til endringen i skatteforvaltningsloven	35
16.3.1	Forslaget i høringsnotatet	27			
16.3.2	Høringsinstansenes syn	27			
16.4	Departementets vurderinger og forslag	27			
17	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	29			
17.1	Ikrafttredelse	29			
17.2	Økonomiske og administrative konsekvenser	29			
17.2.1	Generelt	29			
17.2.2	Barneloven	30			
17.2.3	Lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem	30			
17.2.4	Lov om skatteforvaltning	30			
				Forslag til lov om endringer i folketrygdloven, samordningsloven og enkelte andre lover	37

Prop. 75 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven, samordningsloven og enkelte andre lover (samleproposisjon)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 5. april 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

I denne proposisjonen legger Arbeids- og sosialdepartementet fram forslag til endringer i følgende lover:

- Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse
- Lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.
- Lov 21. desember 1956 nr. 1 om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl.
- Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere
- Lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven)
- Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere
- Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)
- Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- Lov 15. januar 1999 nr. 1 om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten
- Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- Lov 12. februar 2010 nr. 4 om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem
- Lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven)
- Lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringpensjonsloven)
- Lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven)

Lovforslagene består i stor grad av opprettinger, presiseringer og lovtekniske endringer.

Forslagene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjelder opphevelse av en bestemmelse som ikke er i bruk, opprettinger og lovtekniske endringer. Se nærmere i kapittel 3.

To av forslagene som gjelder oppretting og lovteknisk endring i lov om Statens pensjonskasse foreslås også i lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. I tillegg foreslår departementet at ansvaret for premiefastsettelse overføres fra departementet til styret. Forslagene framgår av kapittel 4.

I lov 21. desember 1956 nr. 1 om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. tas aldersgrensen på 68 år ut av loven siden det ikke lenger er noen som har slik aldersgrense. Se nærmere i kapittel 5.

I lov om pensjonstrygd for fiskere blir en hjemmel som Kongen har til å gi forskrift, foreslått lagt til departementet, se kapittel 6.

I samordningsloven blir innholdet i tre forskrifter tatt inn i loven. Forslaget gjør at forskriftene kan oppheves. Øvrige endringer gjelder presiseringer og opprettinger. Se kapittel 7.

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere lovfestes en forutsetning om samtidig medlemskap i folketrygden for medlemmene. Tilsvarende bestemmelse gjelder i lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. I tillegg foreslås en lovteknisk endring som tilsvarende et av forslagene som gjelder lov om Statens pensjonskasse. Se nærmere i kapittel 8.

Forslaget om endring i barneloven, jf. kapittel 9, er nødvendig for å legge til rette for gjennomføringen av Stortingets vedtak om underregulering av bidragsforskottssatsene for budsjettåret 2019.

Endringene i folketrygdloven gjelder oppretting av feil, presiseringer og opphevelse av bestemmelse som ikke lenger er i bruk. Se nærmere i kapittel 10.

I lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten blir det foreslått å oppdatere omfangsbestemmelsen i samsvar med definisjonen av utenriktjenestemenn i utenriktjenesteloven. Se kapittel 11.

Forslaget til endring i arbeidsmiljøloven gjelder oppretting av en feil. Se kapittel 12.

Forslaget til endring i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem innebærer at minstegrensen for rett til medlemskap i ordningen harmoniseres med minstegrensen på 20 prosent etter lov om Statens pensjonskasse. Se kapittel 13.

Endringsforslaget i AFP-tilskottsloven, jf. kapittel 14, gjelder opphevelse av bestemmelser som ikke lenger er i bruk.

Forslagene som gjelder stortings- og regjeringspensjonsloven gjelder oppretting av feil i henvisningen til den tidligere loven om pensjonsordning for stortingsrepresentanter fra 1981. Se kapittel 15.

Endringen i skatteforvaltningsloven, jf. kapittel 16, innebærer et unntak fra skattemyndighetenes taushetsplikt, slik at pensjonsleverandører som yter offentlig tjenestepensjon, gis tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt for personer som mottar AFP fra ordningen. Formålet med forslaget er å legge til rette for å automatisere etteroppgjør av AFP.

2 Høringer

2.1 Forslag til endringer i samordningsloven

Et høringsnotat med forslag til endringer i samordningsloven ble sendt på høring 22. juni 2018 med høringsfrist 19. oktober 2018. Forslagene inngikk i et større revisjonsarbeid når det gjelder forskrifter som knyttet seg til samordningsloven. Høringsnotatet med forslag til lovendringer og forskriftsendringer ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementer

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Finanstilsynet
Statens pensjonskasse
Statens Seniorråd
Statistisk sentralbyrå
Trygderetten

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Den Norske Aktuarforening
Finans Norge
Forsvar offentlig pensjon
Forsvarets seniorforbund
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Gabler
Hovedorganisasjonen Virke
Kommunal Landspensjonskasse
KS
KS Bedrift
Landsforbundet for offentlige pensjonister
Landsorganisasjonen i Norge
LO Kommune
LO Stat
NITO
Norsk Pensjon AS
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo kommune
Oslo Pensjonsforsikring AS
Pensjonistforbundet
Pensjonskasseforeningen
Pensjonskontoret
Pensjonsordningen for apotekvirksomhet
Pensjonsordningen for sametingsrepresentanter
Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer
Pensjonsordningen for sykepleiere
Pensjonstrygden for fiskere
Pensjonstrygden for sjømenn

Regnskap Norge
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
Senior Norge
Seniorennes Fellesorganisasjon
Senter for seniorpolitikk
Uføres Landsorganisasjon
Unio
YS

Departementet mottok 24 hørings svar innen fristen hvorav 10 høringsinstanser ikke hadde merknader. LO Kommune, LO Stat, Unio, YS og Akademikerne leverte en felles høringsuttalelse. Høringsinnspillene som gjelder forslagene i proposisjonen her, blir redegjort for under de enkelte forslagene.

2.2 Forslag til endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover

Et høringsnotat med forslag til endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover ble sendt på høring 20. desember 2018 med høringsfrist 15. februar 2019. Høringsfristen ble satt med forkortet frist fordi de foreslåtte endringene ble ansett som enkle og ukontroversielle, og for at lovforslagene kunne inngå i proposisjonen her. Høringsnotatet gjaldt lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv., lov om pensjonstrygd for fiskere, samordningsloven, lov om pensjonsordning for sykepleiere, lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten og lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem. I høringsnotatet inngikk også forslag til endringer i enkelte forskrifter.

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementer

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Finanstilsynet
Statens pensjonskasse
Trygderetten

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Den Norske Aktuarforening
Fagforbundet
Fellesorganisasjonen
Finans Norge
Forsvarets seniorforbund
Gabler

Garantikassen for fiskere
Hovedorganisasjonen Virke
Kommunal Landspensjonskasse
KS
KS Bedrift
Landsforbundet for offentlige pensjonister
Landsorganisasjonen i Norge
LO Kommune
LO Stat
NITO
Norges Fiskarlag
Norsk Fosterhjemsforening
Norsk Pensjon AS
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Tjenestemannslag
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo kommune
Oslo Pensjonsforsikring AS
Pensjonistforbundet
Pensjonskasseforeningen
Pensjonskontoret
Pensjonsordningen for apotekvirksomhet
Pensjonsordningen for sykepleiere
Senior Norge
Senter for seniorpolitikk
Unio
YS

Departementet mottok 20 hørings svar innen fristen. LO Kommune, LO Stat, Unio og Akademikerne har levert en felles høringsuttalelse. Høringsinnspillene som gjelder forslagene i proposisjonen her, blir redegjort for under de enkelte forslagene.

2.3 Forslag til endringer i skatteforvaltningsloven

Høringsnotat med forslag til endringer i lov om skatteforvaltning ble i samråd med Finansdepartementet sendt på høring 4. september 2018 med høringsfrist 2. november 2018. Høringsfristen ble satt med forkortet frist da den foreslåtte endringen ble ansett som enkel og som ukontroversiell. Høringsnotatet gjaldt endringer i skatteforvaltningsloven § 3-6 som et ledd i et forslag om automatisering av etteroppgjør av AFP fra offentlig tjenstepensjonsordning. Høringsnotat med forslag til lovendring ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementer

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Finanstilsynet

Statens pensjonskasse
Statens Seniorråd
Statistisk sentralbyrå
Trygderetten

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Den Norske Aktuarforening
Finans Norge
Forsvar offentlig pensjon
Forsvarets seniorforbund
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Gabler
Hovedorganisasjonen Virke
Kommunal Landspensjonskasse
KS
KS Bedrift
Landsforbundet for offentlige pensjonister
Landsorganisasjonen i Norge
LO Kommune
LO Stat
NITO
Norsk Pensjon AS
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo kommune
Oslo Pensjonsforsikring AS
Pensjonistforbundet
Pensjonskasseforeningen
Pensjonskontoret
Pensjonsordningen for apotekvirksomhet
Pensjonsordningen for sykepleiere
Pensjonstrygden for fiskere
Pensjonstrygden for sjømenn
Regnskap Norge
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
Senior Norge
Seniorennes Fellesorganisasjon
Senter for seniorpolitikk
Uføres Landsorganisasjon
Unio
YS

Departementet mottok 16 hørings svar innen fristen. Høringsinnspillene som gjelder forslagene i proposisjonen her blir redegjort for i forslaget under kapittel 16.

2.4 Lovforslag som ikke har vært på høring

Forslagene i lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl., folketrygdloven, lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven), arbeidsmiljøloven og lov om pensjonsordning for stortings-

representanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven) ble ikke sendt på høring siden en høring ble ansett som unødvendig. Forslagene gjelder opprettinger og opphevelse av regelverk som ikke lenger skal anvendes, samt administrativ forenkling og klargjøring av gjeldende praksis. Det samme gjelder enkelte av forslagene til endring i lov om Statens pensjonskasse, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere. Forslaget i barneloven er heller ikke sendt på høring siden dette er en oppfølging av Stortingets budsjettvedtak.

3 Endringer i lov om Statens pensjonskasse

3.1 Opphevelse av særbestemmelse for regjeringsmedlemmer

I lov om Statens pensjonskasse § 7 er det i dag en bestemmelse som ikke er i bruk som gjelder regjeringsmedlemmer. Bestemmelsen knytter seg til medlemskap i pensjonsordningen og sier at innskuddsplikten til Statens pensjonskasse opprettholdes for regjeringsmedlemmer som kommer fra stilling med medlemskap i pensjonsordningen. Innskuddsplikten gjelder i tiden vedkommende er regjeringsmedlem. Bestemmelsen ble innført i 1917. Det ble ikke gitt noen begrunnelse for regelen i forarbeidene til loven, men formålet var antakelig at pensjonsrettighetene i Statens pensjonskasse ikke skulle gå over til å bli oppsatte pensjonsrettigheter. Bestemmelsen lyder slik:

«Medlemmer av regjeringen går ikke inn under denne lov. Hvis noen ved sin inntreden i regjeringen innehar innlemmet stilling, skal han fremdeles være innskottpliktig i denne stilling. Selv om han når aldersgrensen for denne stilling, får han ikke pensjon før han trer ut av regjeringen, og innskott betales til dette tidspunkt. Det samme gjelder når han har vartpenger av staten etter å ha trådt ut av regjeringen.»

Det betales i dag ikke et særskilt pensjonsinnskudd til Statens pensjonskasse for regjeringsmedlemmene. Regjeringsmedlemmer er omfattet av en egen lovfestet tjenestepensjonsordning, jf. lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven). Forløperen til denne ordningen var for regjeringsmedlemmer lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder. Regjeringsmedlemmene bør bare ha

medlemskap i én pensjonsordning, og i høringsnotat 20. desember 2018 foreslo departementet at § 7 i lov om Statens pensjonskasse ble opphevet.

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

Det vises til lovforslaget, lov om Statens pensjonskasse § 7. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.2 Beregning av engangsbeløp ved dødsfall før uttak av alderspensjon

Etter lov om Statens pensjonskasse § 26 andre ledd ytes det et engangsbeløp til gjenlevende ektefelle dersom medlemmet dør før alderspensjonen blir utbetalt. Engangsbeløpet tilsvarer en måneds alderspensjon regnet som om medlemmet hadde stått i stillingen til aldersgrensen. Bestemmelsen lyder slik:

«Når et medlem dør uten at hans alderspensjon er begynt å løpe etter reglene i foregående ledd, og han ved dødsfallet heller ikke oppebar midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, skal det, dersom han etterlater seg ektefelle, utbetales et beløp svarende til en måneds alderspensjon regnet som om han med uforandret grunnlag hadde stått i tjenesten til aldersgrensen. Det samme gjelder mottaker av pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for offentlige tjenestemenn m.fl.»

I høringsnotat 20. desember 2018 foreslo departementet at tiden som inngår i beregningen av engangsbeløpet fortsatt skal være tiden fram til aldersgrensen, men at det settes en begrensning til 67 år. Endringsforslaget er en følge av tilsvarende endring i beregningen av enke- og enkemannspensjon fra 1. januar 2015 der medregningen av tjenestetid i beregningen av enke- og enkemannspensjon gjelder fram til aldersgrensen, men ikke ut over 67 år.¹ Sistnevnte endring hadde sammenheng med at uførepensjon fra 1. januar 2015 blir avløst av alderspensjon senest ved 67 år, og at tjenestetid i beregningen av uførepensjon gis fram til aldersgrensen, men ikke ut over 67 år.²

Endringsforslaget i lov om Statens pensjonskasse § 26 andre ledd består i å tilføye ordene

¹ Lov 20. juni 2014 nr. 24 om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenestepensjon)

² Lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover

«men ikke ut over 67 år» etter ordet «aldersgrensen». Det foreslås også endringer som gjør bestemmelsen kjønnsnøytral.

LO Stat, LO Kommune, Unio og Akademikerne går i en felles uttalelse mot forslaget. De uttaler følgende:

«Det er etter vår oppfatning urimelig å foreslå å endre grensen for beregning ved 67 år i stedet for 70 år. All den tid aldersgrensen foreslås hevet ytterligere, vil det naturlige at også denne grensen enten holdes fast ved 70 år, alternativt at den heves i takt med eventuell heving av aldersgrensen i arbeidsmiljøloven/lov om aldersgrenser i staten.

I praksis vil den foreslåtte endringen kunne medføre til dels betydelig lavere utbetaling for den enkelte. Vi vil samtidig påpeke at det etter vår oppfatning ikke er en naturlig følge av endringene i etterlattepensjon og beregning av denne. For den enkelte vil sannsynligvis bortfall av en inntekt ha langt større betydning. I dag legges det til grunn at nettopp stordriftsfordelen ved å være to har betydning for pensjonsnivået/inntektsnivået.

Landsforbundet for offentlige pensjonister går også mot forslaget. De mener forslaget er en ren innstrammingsøvelse uten saklig begrunnelse. De støtter at bestemmelsen gjøres kjønnsnøytral.

Departementet mener forslaget er en naturlig oppfølging av endringene som gjaldt etterlattepensjon og uførepensjon. Begge ytelsene beregnes for tid fram til 67 år. Da bør det samme også gjelde for månedsbeløpet som utbetales gjenlevende ektefelle når medlemmet dør før alderspensjonen kommer til utbetaling. Det vises til lovforslaget, lov om Statens pensjonskasse § 26 andre ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har i liten grad økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.3 Oppretting av lovhenvising

I lov om Statens pensjonskasse § 26 andre ledd vises det til lov om avtalefestet pensjon for offentlige tjenestemenn m.fl. Denne loven ble opphevet med virkning fra 1. januar 2011 og ble da avløst av lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. Rett henvisning i § 26 andre ledd skal være til sistnevnte lov. Forslaget har ikke vært på høring da det anses som unødvendig.

Det vises til lovforslaget, lov om Statens pensjonskasse § 26 andre ledd. Endringen foreslås å

tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.4 Forskriftshjemmel i uførepensjonskapitlet

Reglene om uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning ble endret fra 1. januar 2015. De tidligere reglene om bruttoberegnet uførepensjon som samordnes med folketrygdens ytelser ble erstattet av nettoberegnet uførepensjon. Den nye ytelsen samordnes ikke med folketrygdens ytelser. I forbindelse med endringen er det gitt en overgangsforordning, jf. forskrift 3. juli 2014 nr. 949 om overgangsregler for uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015. Forskriften er gitt med hjemmel i endringsloven, jf. lov 7. mars 2014 nr. 5 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning) del V nr. 2.

Departementet mener det er mest hensiktsmessig at forskriftshjemmelen går fram av hver av de lovfestede offentlige tjenstepensjonslovene. Det skyldes at forskriften kan ha betydning for uførepensjonister i lang tid framover. Et viktig formål med å flytte forskriftshjemmelen er å gjøre det enklere for den enkelte å finne gjeldende regler. Gjennom forslaget vil det ikke lenger være nødvendig at endringsloven av 7. mars 2014 nr. 5 står oppført i Lovdata.

Endringen er av lovteknisk karakter, og det foreslås for Statens pensjonskasses del at det gis en hjemmel til å gi forskrift i lov om Statens pensjonskasse ny § 31 b. Forslaget har ikke vært på høring da det anses som unødvendig.

Det vises til lovforslaget, lov om Statens pensjonskasse § 31 b. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. Tilsvarende endring foreslås i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og lov om pensjonsordning for sykepleiere.

4 Endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

4.1 Beregning av engangsbeløp ved dødsfall før uttak av alderspensjon

Departementet viser til at det også etter lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gis et

engangsbeløp til gjenlevende ektefeller, dersom medlemmet dør før alderspensjonen blir utbetalt. Som etter lov om Statens pensjonskasse § 26 andre ledd, tilsvarer engangsbeløpet en måneds alderspensjon regnet som om medlemmet hadde stått i tjenesten til aldersgrensen. I høringsnotat 20. desember 2018 foreslo departementet tilsvarende endring som i lov om Statens pensjonskasse, se punkt 3.2. Endringen består i å tilføye ordene «men ikke ut over 67 år» etter ordet «aldersgrensen» i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 9 tredje ledd. Det foreslås også en endring som gjør bestemmelsen kjønnsnøytral.

LO Stat, LO Kommune, Unio og Akademikerne går i en felles uttalelse mot forslaget. Det samme gjør *Landsforbundet for offentlige pensjonister*. Det vises til redegjørelsen ovenfor i punkt 3.2.

Departementet opprettholder forslaget slik som for lov om Statens pensjonskasse. Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 9 tredje ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har i liten grad økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.2 Forskriftshjemmel i uførepensjonskapitlet

Departementet viser til punkt 3.4 ovenfor der det foreslås en hjemmel i lov om Statens pensjonskasse til å gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon når det er innvilget uførepensjon med virkningstidspunkt før 1. januar 2015. I dag er forskrift 3. juli 2014 nr. 949 om overgangsregler for uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015 gitt med hjemmel i endringsloven av 7. mars 2014 nr. 5 (lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning)). På samme måte som i lov om Statens pensjonskasse er det etter departementets vurdering hensiktsmessig at forskriften gis med hjemmel i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. Den nye forskriftshjemmelen foreslås i § 14 b.

Forslaget har ikke vært på høring da det anses som unødvendig. Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 14 b. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.3 Overføring av ansvaret for premiefastsettelse til styret i pensjonsordningen

Etter lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 29 nr. 2 fastsetter departementet den årlige premien i prosent av pensjonsgrunnlaget. Styret skal gi sin innstilling før premien fastsettes. Departementet skal også bestemme fordelingen av premien mellom arbeidsgiver og arbeidstaker etter at arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene har uttalt seg. Medlemmene og virksomhetene kan deles inn i ulike premiegrupper. Departementet har hjemmel til å gi forskrift om beregningen og innbetalingen av premien i § 29 nr. 3.

Departementet foreslo i høringsnotat 20. desember 2018 at myndigheten til å fastsette premie og til å fordele premien mellom arbeidsgiver og arbeidstaker overføres til styret i pensjonsordningen. Forslaget er initiert av styret i pensjonsordningen. Bakgrunnen er at styret har ansvaret for en forsvarlig forvaltning av pensjonsordningen, herunder sikre dens økonomi. Forslaget var å endre § 29 nr. 2 slik at «departementet» ble erstattet med «styret» og at dagens innstillingsmyndighet for styret utgår. Dagens forskriftshjemmel i § 29 nr. 3 ble foreslått opprettholdt.

Gabler støtter isolert sett forslaget, men mener organiseringen av pensjonsordningen må tas opp til vurdering. De mener pensjonsordningen i dag framstår som en svært spesiell konstruksjon, i og med den er en profesjonsbasert pensjonsordning som i det vesentlige omfatter arbeidstakere i privat sektor, men hvor administrasjonen av ordningen gjennom lov er bundet til en statlig forvaltningsbedrift (Statens pensjonskasse).

Virke mener lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet bør oppheves, men mener styret bør få myndighet til å fastsette pensjonspremien så lenge loven opprettholdes.

Pensjonskasseforeningen støtter forslaget.

Øvrige høringsinstanser har ikke hatt merknader til forslaget.

Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 29 nr. 2. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske konsekvenser. Forslaget er administrativt forenklende.

5 Lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl.

Lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. gjelder for de fleste av medlemmene i Statens pensjonskasse. Løven gir bestemmelser om

hvilke aldersgrenser som gjelder for stillingene. Løven gjelder ikke militært tilsatte i Forsvaret og for ballettdansere, sangsolister og korsangere ved Den Norske Opera & Ballett. For disse gruppene er aldersgrensene fastsatt i lov 12. august 2016 nr. 77 om verneplikt og tjeneste i Forsvaret m.m. (forsvarsloven) og lov 21. august 1998 nr. 65 om pensjonsordning for ballettdansere, sangsolister og korsangere ved Den Norske Opera & Ballett.

Den alminnelige aldersgrensen etter lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. er 70 år. For enkelte stillinger gjelder lavere aldersgrenser. Etter § 2 andre ledd kan de lavere aldersgrensene være 68, 65, 63 og 60 år. I dag er det ikke lenger noen med stillinger med aldersgrensen 68 år. Det foreslås derfor at denne aldersgrensen tas ut av bestemmelsen. Aldersgrensen på 68 år ble avvirket som følge av Stortingets behandling av St.prp. nr. 38 (1994–95), jf. Innst. S. nr. 77 (1995–96). Stortingets vedtak ble gitt virkning fra 1. januar 1996. De som hadde mindre enn ti år igjen til aldersgrensen på 68 år kunne velge om de ville beholde denne aldersgrensen eller gå over til den nye. Overgangsperioden på ti år er over, og aldersgrensen på 68 år kan derfor tas ut av lovteksten.

Forslaget har ikke vært på høring da det anses som unødvendig.

Det vises til lovforslaget, lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. § 2 andre ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

6 Endring i lov om pensjonstrygd for fiskere

Pensjonstrygden for fiskere er en pliktig pensjonsordning for personer som er tatt opp på blad B i fiskermanntallet. Ordningen gir pensjon i perioden fra 60 år til 67 år. Det framgår av lov om pensjonstrygd for fiskere § 22 at pensjonstrygden administreres sentralt av Arbeids- og velferdsdirektoratet. I samme bestemmelse er det en hjemmel for Kongen til å gi nærmere bestemmelser om trygdens administrasjon.

I høringsnotat 20. desember 2018 foreslo departementet at myndigheten til å gi forskriften overføres til departementet og viste til at det er i dag gitt to forskrifter om administrasjonen av pensjonsordningen. Det gjelder for det første forskrift 1. mars 2002 nr. 211 om administrasjonsansvaret for pensjonstrygden for fiskere. Denne forskriften er gitt av Kongen. Forskriften fastslår i § 1 at

Garantikassen for fiskere skal ha den daglige administrasjonen av pensjonstrygden for fiskere, i § 2 at Arbeids- og velferdsdirektoratet fører kontroll med administrasjonen av ordningen og i § 3 at departementet har myndighet til å gi forskrift med nærmere bestemmelser om administrasjonen av pensjonstrygden for fiskere. Med hjemmel i sistnevnte bestemmelse har departementet gitt forskrift 1. mars 2002 nr. 215 om administrasjon av pensjonstrygden for fiskere. Forskriften gir noen flere detaljer om hva administrasjonen av pensjonsordningen innebærer. Det framgår her at Arbeids- og velferdsdirektoratet har det overordnede ansvaret for praktiseringen av regelverket, at direktoratet kan oppheve og endre vedtak som Garantikassen har gjort etter fiskerpensjonsloven og at Arbeids- og velferdsdirektoratet er ankemotpart for Trygderetten.

Bakgrunnen for forslaget skyldes at departementet mener det er unødvendig å ha to forskrifter som gjelder administrasjonen av pensjonstrygden for fiskere.

Norges Fiskarlag mener departementet bør avvente å foreslå endringer i fiskerpensjonsloven inntil det er gjort en generell gjennomgang av pensjonsordningen. De viser til at departementet har uttalt at pensjonsordningen skal gjennomgås med sikte på å finne fram til en framtidig pensjonsordning som er tilpasset hovedprinsippene i pensjonsreformen.

Departementet kan ikke se at det har noen hensikt å avvente forslaget til det er gjort en generell gjennomgang av pensjonsordningen slik Norges Fiskarlag mener. Departementet foreslår derfor at myndigheten som Kongen i dag har til å gi forskrift, overføres til departementet. Formålet er å samle dagens bestemmelser i to forskrifter om administrasjonen av pensjonsordningen i én forskrift. Det er også et formål å forenkle regelverket.

Det vises til lovforslaget, lov om pensjonstrygd for fiskere § 22. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7 Endringer i samordningsloven

7.1 Innledning

Lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser ble vedtatt 6. juli 1957 og trådte i kraft 1. januar 1959. Loven regulerer samordningen av en rekke ulike kombinasjoner av pensjoner og trygder. I tillegg er det gitt mange forskrifter som supplerer

samordningsloven, slik at regelverket etter hvert har blitt svært omfattende.

Samordningsloven omfatter fire hovedgrupper pensjonsordninger og trygder: folketrygden, personskadetrygdene (pensjon etter særlovgivningen om yrkesskadetrygd og krigspensjonering), de offentlige tjenstepensjonsordningene og ordninger som yter avtalefestet pensjon.

Samordningsloven regulerer hvor mye samlet pensjon en person kan få samtidig fra to eller flere av de nevnte pensjons- og trygdeordningene. Ytelsene fra folketrygden gis uten reduksjon når en person samtidig mottar ytelser fra andre pensjons- og trygdeordninger som går inn under samordningsloven. Samordningsloven har i dag særlig praktisk betydning når en person har rett til pensjon både fra folketrygden og fra en av de offentlige tjenstepensjonsordningene. Det er pensjonen fra tjenstepensjonsordningen som da skal reduseres. Videre er det gitt en rekke regler som begrenser samordningsfradragene. De delene av folketrygden som holdes utenfor samordning, kalles ofte samordningsfordeler.

Alderspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning samordnes med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 19 (gammel alderspensjon) etter reglene i samordningsloven. Hovedreglene står i §§ 19, 23 og 24. Bestemmelsene i § 24 ble gitt med virkning fra 2011 i forbindelse med tilpasningen av offentlig tjenstepensjon til pensjonsreformen. Ved endringslov 15. juni 2018 nr. 30, jf. Prop. 61 L (2018–2019), ble det gitt bestemmelser om samordning med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 20 (ny alderspensjon).

7.2 Opphevelse av bestemmelse som gjelder overgangsordning for privat AFP etter AFP-tilskottsloven kapittel 4

Det framgår av samordningsloven § 1 nr. 1 bokstav d at «*Offentlig pensjonsordning som yter avtalefestet pensjon før fylte 65 år som det kan godskrives pensjonspoeng for etter folketrygdloven § 3-19.*» omfattes av samordningsloven. Deretter heter det at «*Det samme gjelder pensjonsordning som yter avtalefestet pensjon i privat sektor mellom 62 og 67 etter overgangsordningen i AFP-tilskottsloven kapittel 4.*». I høringsnotat 22. juni 2018 viste departementet til at det i dag ikke lenger er noen som får sistnevnte ytelse, og foreslo at siste del av bestemmelsen ble opphevet. Reglene for privat AFP ble endret med virkning fra 2011, og overgangsordningen på 5 år etter AFP-tilskottsloven kapittel 4,

som innebærer en tidligpensjonsordning i perioden 62 til 67 år, er nå over.

Ingen av høringsinstansene hadde merknader til forslaget om opphevelse av bestemmelsen.

Departementet foreslår at samordningsloven § 1 nr. 1 bokstav d andre punktum oppheves. Det vises til lovforslaget. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.3 Helt eller delvis bortfall av ytelser fra folketrygden og personskadetrygdene i forbindelse med opphold i institusjon eller under straffegjennomføring

Som nevnt i punkt 7.1 regulerer samordningsloven hvor mye samlet pensjon en person kan få samtidig fra to eller flere pensjons- og trygdeordninger. Folketrygdens ytelser kommer alltid fullt ut til utbetaling, det vil si at det er de øvrige ytelsene som reduseres som følge av samordningslovens bestemmelser. Dersom det skjer endringer i en eller flere av ytelsene, vil det også påvirke samordningsfradragene. Hvis for eksempel en yttelse fra folketrygden blir redusert eller faller bort, blir ytelsen fra tjenestepensjonsordningen normalt satt opp.

I visse tilfeller faller ytelser fra folketrygden og personskadetrygdene helt eller delvis bort i forbindelse med opphold i institusjon eller under straffegjennomføring, se blant annet folketrygdloven §§ 19-21 og 19-22 og lov om krigspensjon for militærpersoner § 3 nr. 4. Dette bortfallet medfører imidlertid ikke at tjenestepensjonsordningene kompenserer for bortfallet gjennom å gi økt pensjon som ledd i samordningsberegningen. I disse tilfellene beregnes tjenestepensjonen som om ytelsene fra folketrygden og personskadetrygdene fortsatt utbetales fullt ut. Det vises til rundskriv nr. 15 til samordningsloven, samlerundskriv om samordning av pensjons- og trygdeytelser (R80-15-H90), punkt 10.1.1.

Med institusjon i denne forbindelse menes institusjon under statlig ansvar. Det inkluderer psykiatriske institusjoner, og i forbindelse med straffegjennomføring gjelder reglene ved varetektsfengsling og ved soning av straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen. Ytelsene faller også bort i tilfeller der formuen er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220. Etter denne bestemmelsen kan retten ved kjennelse beslutte å sette en persons formue under forvaltning når han eller hun er dømt til høyere straff enn fengsel i 6 måneder, eller med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven kan

medføre straff av fengsel i mer enn 2 år, og ved flukt unndrar seg straffens fullbyrding eller forfølgningen, eller oppholder seg i utlandet og ikke på oppfordring innfinner seg i riket.

Departementet foreslo i høringsnotat 20. desember 2018 at det skulle framgå direkte av samordningsloven at tjenestepensjonen ikke skal øke som følge av redusert ytelse fra folketrygden eller personskadetrygden under opphold i institusjon, under straffegjennomføring eller som følge av at formuen er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220. Det ble foreslått et nytt ledd i samordningsloven § 3 om at det i samordningsberegningen skal legges til grunn en ureduert ytelse fra folketrygden eller personskadetrygden i slike tilfeller. Det ble presisert at lovforslaget var en stadfestelse av gjeldende rett.

Gabler, KLP Oslo Pensjonsforsikring AS støtter forslaget. Ingen øvrige høringsinstanser har kommentert forslaget.

Departementet foreslår å gjennomføre forslaget fra høringen. Det vises til lovforslaget i samordningsloven § 3 siste ledd. § 3 har i dag fire ledd. Arbeids- og sosialdepartementet har i en parallell lovproposisjon foreslått nye regler for alderspensjon for ansatte i offentlig sektor. Der foreslås det et nytt første ledd i § 3 om samordningslovens anvendelse på reglene om alderspensjon. Som følge av forslaget der blir bestemmelsen som foreslås i proposisjonen her nytt sjette ledd.

Endringen foreslås å tre i kraft på samme tid som de nye reglene for ny alderspensjonsordning. Endringen har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.4 Reduksjon av samordningsfradraget for folketrygdens grunnpensjon

7.4.1 Innledning

Ved samordning av tjenestepensjon med ytelser fra folketrygden, skal samordningsfradraget i tjenestepensjonen for den del av ytelsen som relaterer seg til grunnpensjonen, maksimalt utgjøre $\frac{3}{4}$ av folketrygdens grunnbeløp. For uføre ytelsene i folketrygden, uføretrygd og arbeidsavklaringspenger, legges tilsvarende samordningsfradrag i tjenestepensjonen til grunn, selv om ytelsen fra folketrygden her ikke består av grunnpensjon. Samordningsfradraget avkortes forholdsmessig dersom tjenestepensjonen er beregnet med kortere opptjeningstid enn full opptjeningstid. Tjenestetidsreduksjonen av samordningsfradraget framgår av samordningsloven. Det er også andre for-

hold som skal føre til at samordningsfradraget for grunnpensjonen skal reduseres. Forslagene i 7.4.2 og 7.4.3 gjelder slike forhold.

7.4.2 Tjenestepensjonen er beregnet ut fra en deltidsstilling

Samordningsfradraget for folketrygdens grunnpensjon skal reduseres dersom tjenestepensjonen er beregnet ut fra en deltidsstilling. Denne reduksjonsfaktoren framgår i dag ikke av lovteksten, men av forskrift 28. november 1979 nr. 4066 om samordningsfradrag for grunnpensjon fra folketrygden i tjenestepensjon for deltidsansatte m.v. I høringsnotat 22. juni 2018 ble det foreslått å ta inn innholdet i forskriften i lovteksten. Departementet la vekt på at reduksjonen av samordningsfradraget for deltid er et sentralt element i beregningen av samordningsfradraget, og at det av denne grunn bør framgå av lovteksten.

I høringen ble det foreslått å ta inn setningen «*Det samme gjelder når tjenestepensjonen er beregnet etter en stillingsandel som er lavere enn 100 prosent.*» i samordningsloven § 19 første ledd nr. 1 og § 22 nr. 1 og nr. 2. Setningen viser da tilbake til bestemmelsen som sier at det skal skje en forholdsmessig avkortning av samordningsfradraget dersom pensjonen ikke er beregnet etter full tjenestetid. Dette gjør at samordningsfradraget blir redusert når tjenestetiden og/eller stillingsandelen er lavere enn full tjenestetid og/eller full stillingsandel. Da vil samordningsfradraget være en forholdsmessig del av tjenestetiden og/eller stillingsandelen.

Det er flere forhold i forskriften som kan løses ved å innta innholdet i samordningsloven. For det første er teksten ikke tilpasset det at folketrygdens uføreytelser ikke lenger har grunnpensjon som et pensjonselement. For det andre er det i forskriften en alternativ måte å fastsette reduksjonen av samordningsfradraget på som departementet mener er utdatert. Grensen for den alternative regelen knytter seg til lønn som er lavere enn lønn etter lønnstrinn 1. Da skal avkortningsfaktoren være forholdet mellom faktisk lønn og lønn etter lønnstrinn 1. Den laveste graden av faktisk deltid og den alternative avkortningsfaktoren brukes ved reduksjonen av samordningsfradraget. Det er i dag ikke noe lønnstrinn 1 etter den statlige hovedtariffavtalen som gjelder for LO Stat, Unio og YS Stat, og den alternative avkortningsfaktoren treffer ikke de tilfellene der lønnen er fastsatt ut fra lønnstrinn i andre tariffområder eller rene kronebeløp. Ved å ikke videreføre den delen av forskriften som omtaler den alternative måten å

fastsette deltidsfradraget på, er det bare hovedregelen om reduksjon av samordningsfradraget for grunnpensjon ut fra deltid som fortsatt skal gjelde.

Landsforbundet for offentlige pensjonister støtter forslaget om å ta inn innholdet av forskriften i lovteksten, men mener den alternative avkortningsfaktoren for tilfeller med lav lønn må videreføres. Organisasjonen mener grenseverdien bør tilpasses dagens lønnsnivå.

Gabler støtter forslaget. De påpeker at de gamle spesialreglene om lave pensjonsgrunnlag som en alternativ avkortningsfaktor ikke lenger brukes.

Departementet foreslår å gjennomføre forslaget fra høringen. Etter departementets syn er det riktig å lovfeste regelen som avkorter samordningsfradraget i tjenestepensjonen for deltid. Den alternative avkortningsfaktoren bør ikke videreføres siden den ikke lenger er i bruk. Endringen gjør at forskrift 28. november 1979 nr. 4066 om samordningsfradrag for grunnpensjon fra folketrygden i tjenestepensjon for deltidsansatte m.v. kan oppheves. Forslaget bidrar til forenkling av samordningsregelverket.

I den foreslåtte nye bestemmelsen brukes ordet «*beregne*». Det gjør at ordet «*berekne*» ellers i samordningsloven bør endres tilsvarende. Det vises til lovforslaget, samordningsloven § 19 første og tredje ledd, § 20 andre og tredje ledd og § 22 nr. 1 første og andre ledd, § 22 nr. 2 første og andre ledd og § 23 nr. 2 første ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.4.3 Pensjon fra folketrygden til gjenlevende ektefelle er redusert for arbeidsinntekt

Samordningsloven § 22 nr. 2 første ledd gir regler om samordningsfradrag i tjenestepensjon og pensjon etter lov om yrkesskadetrygd for enke-/enkemannspensjon fra folketrygden. Samordningsfradraget knytter seg til grunnpensjonsdelen fra folketrygden, og hovedregelen er at samordningsfradraget er $\frac{3}{4}$ av folketrygdens grunnbeløp. Tjenestepensjonen kan både være en alderspensjon, uførepensjon beregnet som en bruttopensjon og en bruttoberegnet enke-/enkemannspensjon. Enke-/enkemannspensjon fra folketrygden ytes fram til 67 år, og samordningsbestemmelsen gjelder derfor i tiden før fylte 67 år. Det framgår av bestemmelsen at samordningsfradraget skal reduseres dersom tjenestetiden som tjenestepensjonen eller yrkesskadetrygden er beregnet av, er

kortere enn full opptjeningstid, og i tilfeller der det foreligger delvis uførhet.

Samordningsfradraget skal også reduseres i de tilfellene en tjenestepensjon eller pensjon fra yrkesskadetrygden blir samordnet med pensjon fra folketrygden til gjenlevende ektefelle som er redusert for arbeidsinntekt. Dette framgår ikke av loven i dag. I høringsnotat 22. juni 2018 ble det foreslått at innholdet i forskrift 19. mars 1993 nr. 215 om samordning av pensjon fra tjenestepensjonsordning med redusert enkepensjon (enkemannspensjon) fra folketrygden ble tatt inn i samordningsloven § 22 nr. 2 første ledd. Forskriften fastslår at når enke-/enkemannspensjon fra folketrygden er redusert for forventet arbeidsinntekt, skal samordningsfradraget etter samordningsloven § 22 nr. 2 første ledd avkortes forholdsmessig. Forslaget fra høringen var å ta inn følgende setning «*Det gjelder også dersom pensjonen til gjenlevende ektefelle fra folketrygden er redusert for arbeidsinntekt.*» som siste punktum i § 22 nr. 2 første ledd. Denne setningen bygget videre på de foregående setningene om at det skal skje en forholdsmessig avkortning av samordningsfradraget dersom a) tjenestepensjonen ikke er beregnet etter full tjenestetid, b) når tjenestepensjonen er beregnet med lavere pensjonsgrad enn full uttaksgrad og c) når tjenestepensjonen er beregnet med en stillingsgrad som er lavere enn 100 prosent (jf. punkt 7.4.2 ovenfor).

Gabler påpeker at samordningen av tjenestepensjon med gjenlevendepensjon fra folketrygden for grunnpensjonsdelen har tre forskjellige hjemler – samordningsloven § 22 nr. 2, forskrift 31. desember 1966 nr. 4095 om redusert ektefellepensjon (samordningsforskrift 20), og den ovenfor nevnte forskrift 19. mars 1993 nr. 215. De påpeker at dersom innholdet i forskriften fra 1993 skal tas inn i lovteksten, må det framgå av lovbestemmelsen at samordningsfradraget skal reduseres med den laveste av enten pensjonsgraden eller graden som framgår av den inntektsreduserte gjenlevendepensjonen fra folketrygden.

KLP har ingen innvendinger mot at innholdet i forskriften tas inn i lovteksten, men ber på samme måte som *Gabler* om avklaring av om pensjonsgrad og graden for inntektsredusert gjenlevendepensjon fra folketrygden skal være alternative eller kumulative faktorer i samordningsfradraget.

Departementet mener pensjonsgraden og graden for inntektsredusert gjenlevendepensjon fra folketrygden skal være *alternative* faktorer i samordningsfradraget for grunnpensjon slik at det er den *laveste* av gradene som skal benyttes. Lovforslaget er tilpasset dette forholdet. Denne alterna-

tive vurderingen gjelder for samordningsfradraget som bestemmes av samordningsforskrift 20 (forskrift 31. desember 1966 nr. 4095). I dag gjelder samordningsforskrift 20 i realiteten bare for andre pensjonselementer enn grunnpensjonen som enke-/enkemannspensjonen fra folketrygden består av. Dette framgår ikke av forskriften, men er en naturlig konklusjon siden det er gitt en egen forskrift som gjelder grunnpensjonsfradraget (forskriften fra 1993). Gjennom å presisere at den laveste av pensjonsgraden eller graden som framgår av den inntektsreduserte gjenlevendepensjonen fra folketrygden også skal gjelde for samordningsfradraget for grunnpensjonsdelen, blir det samsvar mellom lovteksten og samordningsforskrift 20. En slik alternativ vurdering vurderes som riktig siden begge elementene (pensjonsgrad og graden som framgår av den inntektsreduserte gjenlevendepensjonen fra folketrygden) knytter seg til gjenlevendes fortsatte arbeidsforhold eller arbeidsmulighet.

Det framstår i dag som noe unødvendig at forskriften fra 1993 (forskrift 19. mars 1993 nr. 215) ble gitt. Samordningsforskrift 20 er generelt utformet og kan sies å være dekkende også for samordningsfradraget for grunnpensjonsdelen. Forskriften fra 1993 har medført en del usikkerhet hos pensjonsleverandørene knyttet til om det skulle gjelde en alternativ eller kumulativ reduksjon av samordningsfradraget for pensjonsgrad og graden som framgår av den inntektsreduserte gjenlevendepensjonen fra folketrygden. Denne uklarheten blir det ryddet opp i gjennom forslaget her om å lovfeste innholdet i forskriften fra 1993.

Forskriften fra 1993 har i dag en foreldet bestemmelse om avkortning av samordningsfradraget for *alderspensjon* fra folketrygden som gjenlevende ektefelle hadde. Bestemmelsen er ikke lenger i bruk. Tidligere ble slik alderspensjon fra folketrygden redusert for arbeidsinntekt til gjenlevende, og dette medførte også at samordningsfradraget ble redusert. Siden alderspensjonen fra folketrygden fra 2011 ikke reduseres for arbeidsinntekt, skal heller ikke samordningsfradraget reduseres. Denne delen av forskriften blir derfor ikke videreført i lovforslaget.

Siste del av forskriften fastslår at bestemmelsen om avkortning av samordningsfradraget i tjenestepensjonen på grunn av arbeidsinntekt også skal gjelde pensjon etter lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd. Denne delen av forskriften er ivarettatt i lovforslaget gjennom at samordningsloven § 22 nr. 2 første ledd gjelder både tjenestepensjon og pensjon etter lov om yrkesskadetrygd for denne delen.

Endringen gjør at forskrift 19. mars 1993 nr. 215 om samordning av pensjon fra tjenestepensjonsordning med redusert enkepensjon (enkemannspensjon) fra folketrygden kan oppheves. Endringsforslaget innebærer derfor en regelverksforenkling.

KLP peker også på at bestemmelsen i samordningsloven § 22 nr. 2 første ledd har en ufullstendighet som ikke framgår av endringsforslaget og som bør rettes opp. Det står i dag at dersom pensjonen fra tjenestepensjonsordningen eller fra yrkesskadetrygden ikke er beregnet etter hel uførhet, skal fradragbeløpet avkortet forholdsmessig. KLP har lagt til grunn at bestemmelsen også gjelder når man har en gradert alderspensjon fra tjenestepensjonsordning. KLP mener lovteksten burde vært endret for å klargjøre at samordningsfradraget også skal reduseres dersom det er en gradert alderspensjon som skal samordnes med en gjenlevendepensjon fra folketrygden. Departementet er enig i denne påpekningen og har justert lovforslaget i tråd med anbefalingen fra KLP.

Departementet foreslo i høringen å rette opp en feilhenvisning i samordningsloven § 22 nr. 2 andre ledd. Rett henvisning skal være § 22 nr. 2 første ledd tredje punktum, ikke andre punktum som det står i dag. Gjennom henvisningen blir det fastslått at fradraget for grunnpensjon i enke-/enkemannspensjon fra personskadetrygd skal reduseres dersom tjenestetiden er kortere enn full opptjeningsstid. Det bør også henvises til det nye femte punktum i § 22 nr. 2 første ledd om redusert samordningsfradrag på grunn av inntektsreduert enke-/enkemannspensjon fra folketrygden.

Det vises til lovforslaget, samordningsloven § 22 nr. 2 første og andre ledd. Som nevnt har bestemmelsene på dette området vært en kilde til usikkerhet hos tjenestepensjonsleverandørene og medført noe ulik praksis. Endringen vil kunne gi enkelte små økonomiske konsekvenser avhengig av hvilken praksis som tjenestepensjonsordningen har fulgt. Enkelte av leverandørene har hatt en praksis som er i samsvar med forslaget. Her vil forslaget ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser. I tilfeller der leverandøren kumulativt har redusert samordningsfradraget for både pensjonsgrad og graden som framgår av den inntektsreduerte gjenlevendepensjonen fra folketrygden, vil forslaget innebære at praksis må legges om. Departementet mener denne praksisen ikke har vært etter hensikten, og at det er riktig med en tydeliggjøring og endring av forholdet. Departementet legger til grunn at endret praksis

bare skal få betydning for nye pensjonstilfeller. Gjennomføringen vil kunne ha enkelte administrative konsekvenser, både systemmessig og informasjonsmessig, og det foreslås derfor at endringen gjennomføres så raskt som mulig hvor også de administrative forholdene for pensjonsleverandørene inngår som en del av vurderingen.

7.5 Redusert samordningsfradrag for folketrygdens tilleggspensjon

Tjenestepensjonen samordnes med tilleggspensjon fra folketrygden ved at det etter hovedregelen gjøres fradrag for hele tilleggspensjonen. Det er imidlertid gitt en rekke begrensingsregler som innebærer at fradraget skal reduseres. Departementet foreslår i punktet her å lovfeste regler om redusert samordningsfradrag i bruttoberegnet alderspensjon fra tjenestepensjonsordning som følge av gradert uttak av tjenestepensjonen eller folketrygdytelsen. Forslaget knytter seg til folketrygdens tilleggspensjon og ellers den delen av folketrygden som overstiger grunnpensjonen. De aktuelle tilfellene gjelder for det første samordning av alderspensjon før 67 år med uføretrygd og arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. For det andre gjelder det ved samordning av alderspensjon fra 67 år med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 19. Samordningsfradraget i tjenestepensjonen skal settes ned forholdsmessig med den laveste av pensjonsgradene som forekommer i tjenestepensjonen og folketrygdytelsen.

Forslaget gjelder ikke samordning av bruttoberegnet alderspensjon fra tjenestepensjonsordning fra 67 år med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 20. Her er det allerede regler om gradert samordningsfradrag i samordningsloven § 24 a nr. 7. Forslaget gjelder heller ikke for uførepensjon fra tjenestepensjonsordningen siden ytelsen fra 1. januar 2015 er gjort om til en nettoytelse. Endringen av beregningsreglene for uførepensjon innebærer at ytelsen ikke lenger skal samordnes med folketrygdens ytelser. Forslaget gjelder dessuten ikke alderspensjon fra tjenestepensjonsordning som skal beregnes som nettoytelse, jf. parallell proposisjon fra Arbeids- og sosialdepartementet om ny alderspensjonsytelse for ansatte i offentlig sektor som er født i 1963 eller senere. De nye ytelsene skal ikke samordnes med folketrygdens ytelser.

Etter samordningsloven skal bruttoberegnet alderspensjon fra tjenestepensjonsordning samordnes med folketrygdens ytelser etter samordningsloven § 19 (fradrag for grunnpensjon) og

§ 23 (fradrag for blant annet tilleggspensjon). Det framgår bare av § 19 hvordan samordningen skal være når enten alderspensjonen fra tjenestepensjonsordningen eller ytelsen fra folketrygden er gradert, jf. § 19 første ledd nr. 2. I forslaget til lovendring tydeliggjøres det også i samordningsloven § 23 at samordningsfradraget skal reduseres når alderspensjonen eller ytelsen fra folketrygden er gradert.

Det framgår i dag av forskrift 7. februar 1978 nr. 4094 om uførepensjon for mindre enn hel uførhet. Tjenestepensjon (samordningsforskrift 19). hvordan pensjon fra tjenestepensjonsordning etter dagens bruttopensjonsregler som utbetales før 67 år, skal samordnes med uføreytelsen fra folketrygden. Forskriften gjaldt opprinnelig samordning av uførepensjon fra tjenestepensjonsordning med uføreytelser fra folketrygden, men er også tolket utvidende til å gjelde alderspensjon fra tjenestepensjonsordning som samordnes med uføreytelse fra folketrygden. Alderspensjonen kan enten skyldes fratredelse fra stilling med lavere aldersgrense enn den ordinære aldersgrensen på 70 år (særaldersgrense), eller det kan være AFP som er beregnet som en alderspensjon i perioden fra 65 til 67 år. Etter forskriften skal samordningsfradraget nedsettes forholdsmessig dersom uføreytelsen fra folketrygden ikke er beregnet for hel uførhet. Lovforslaget i samordningsloven § 23 nr. 1 innebærer ingen realitetsendring og medfører at forskriften kan oppheves.

I høringsnotat 22. juni 2018 ble det i utkastet til presisering i samordningsloven § 23 slått fast i første ledd bokstav a nytt tredje ledd at dersom alderspensjonen fra folketrygden eller tjenestepensjonen er gradert, skal samordningsfradraget settes ned forholdsmessig. Dersom begge ytelsene er graderte, benyttes den laveste graden. Dersom folketrygdytelsen er arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd, får den nye bestemmelsen anvendelse gjennom henvisningen i § 23 nr. 1 andre ledd om blant annet arbeidsavklaringspenger og § 23 nr. 1 tredje ledd om blant annet uføretrygd til § 23 nr. 1 første ledd.

Av høringsinstansene er det kun *Gabler* som kommenterer forslaget. De støtter departementets forslag.

Departementet foreslår å gjennomføre forslaget fra høringen. Det vises til lovforslaget i samordningsloven § 23 nr. 1 første ledd bokstav a nytt tredje ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så

raskt som mulig og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.6 Tillegg til tjenestepensjonen etter samordningsloven § 24 a nr. 5 – vekting av tillegget for overgangskullene 1954–1962

Departementet viser til endringslov 15. juni 2018 nr. 30, jf. Prop. 61 L (2017–2018) og Innst. 343 L (2017–2018), der det blant annet ble gitt bestemmelser om samordning av tjenestepensjon med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 20. Det følger av samordningsloven § 24 a nr. 5 at det gis et kronebeløp på 2,5 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) som tillegg til tjenestepensjonen etter at den er samordnet med alderspensjon fra folketrygden. Tillegget utgjør 2,5 G for dem som har full tjenestetid, og det blir forholdsmessig avkortet dersom tjenestetiden er kortere enn full tid eller tjenestepensjonen er gradert. Årlig ytelse bestemmes ved å dividere tillegget med folketrygdens delingstall på uttakstidspunktet. Fullt tillegg gis til dem som omfattes fullt ut av de nye samordningsreglene for alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 20, det vil si for årskull som er født i 1963 og senere.

For årskullene født i 1954–1962 utgjør de nye samordningsreglene en andel av pensjonsberegningen. Disse årskullene får alderspensjonen fra folketrygden beregnet dels med nye opptjeningsregler og dels med gamle regler, og de nye tjenestepensjonsreglene følger innfasingen av de nye opptjeningsreglene i folketrygden. Dette inkluderer også tillegget etter samordningsloven § 24 a nr. 5. I høringsnotat 22. juni 2018 ble det foreslått presisert i samordningsloven § 24 b at tillegget etter samordningsloven § 24 a nr. 5 også skal være en andel av fullt tillegg for årskullene født i 1954–1962, på samme måte som samordningsfradragene. Departementet foreslår at presiseringen tas inn som nytt andre ledd i § 24 b, og at nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

Av høringsinstansene er det kun *Gabler* som kommenterer forslaget. De støtter departementets forslag.

Det vises til lovforslaget, samordningsloven § 24 b. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

7.7 Samordning med tillegg til alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og § 20-18 femte ledd («minstenivå-tillegg») – presisering av bestemmelsene

Bestemmelser om samordning av alderspensjon fra tjenestepensjonsordning med tillegg til alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og § 20-18 femte ledd, omtalt som «minstenivåtillegg», følger av samordningsloven § 24 (samordning med alderspensjon fra folketrygden etter kapittel 19) og § 24 a (samordning med alderspensjon fra folketrygden etter kapittel 20).

I sin høringsuttalelse til høringsnotat av 22. juni 2018 uttalte Arbeids- og velferdsdirektoratet følgende:

«Samordningsloven § 24 b handler om vekting av samordningsfradrag etter hvor stor andel av alderspensjon fra folketrygden som er beregnet etter henholdsvis folketrygdlovens kapittel 19 og kapittel 20. Samordningsfradrag for minstenivåtillegg skal beregnes fullt ut i både samordningsloven § 24 og § 24 a, og de samlede samordningsfradragene for hver del skal deretter vektes ut ifra andel beregnet etter kapittel 19 og kapittel 20. For at regler om samordningsfradrag for minstenivåtillegg skal passe inn i denne systematikken, foreslår vi endringer i samordningsloven. Endringsforslaget er ment som tilpasning for både overgangskullene 1954–1962 og for senere kull.»

Forslaget fra Arbeids- og velferdsdirektoratet går ut på at det både i samordningsloven § 24 nr. 1 første ledd og i § 24 a nr. 4 henvises til folketrygdlovens bestemmelser om alderspensjon til årskullene 1954–1962, det vil si henholdsvis § 19-15 andre ledd og § 20-19 andre ledd.

Departementet har vurdert direktoratets forslag og er enig i forslaget til presisering. Departementet legger til grunn at det ikke er nødvendig å sende forslaget på høring.

Det vises til lovforslaget, samordningsloven §§ 24 nr. 1 og 24 a nr. 4. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

8 Endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere

8.1 Krav om medlemskap i folketrygden

Departementet viser til at lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. har bestemmelser om forutsetningsvis samtidig medlemskap i folketrygden. Det framgår av begge lovene at medlemmer i pensjonsordningen som hovedregel må være medlem i folketrygden etter folketrygdloven kapittel 2 og betale folketrygdavgift for de samme inntekter som ligger til grunn for pensjonsopptjening i tjenestepensjonsordningen. Departementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak og fastsette regler om innskuddsbetaling etter særskilt fastsatt sats.

Begrunnelsen for en slik bestemmelse er at folketrygden er ment å skulle utbetale størstedelen av pensjonen når pensjonene utbetales samtidig og skal samordnes etter samordningslovens bestemmelser. Samordningsloven gir reglene for hvordan reduksjonen av tjenestepensjonen skal skje. Dersom det ikke kommer pensjon fra folketrygden til utbetaling, vil tjenestepensjonsordningen dekke pensjonen alene. Dette er ikke hensikten slik ordningen er i dag, og er heller ikke tatt hensyn til i premieberegningen.

I høringsnotat 20. desember 2018 foreslo departementet at det innføres en tilsvarende bestemmelse i lov om pensjonsordning for sykepleiere som den i lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. Den nye bestemmelsen ble foreslått tatt inn som nytt fjerde ledd i sykepleierpensjonsloven § 1. Forslaget til presisering skal ikke medføre at noen med opptjening i pensjonsordningen mister opptjeningen eller mister framtidig medlemskap i pensjonsordningen.

KLP og Styret i Pensjonsordningen for sykepleiere støtter forslaget. KLP kan ikke se at forslaget vil berøre noen som i dag har medlemskap i pensjonsordningen.

Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for sykepleiere § 1 fjerde ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har i liten grad økonomiske eller administrative konsekvenser.

8.2 Forskriftshjemmel i uførepensjonskapitlet

Departementet viser til punkt 3.4 og 4.2 ovenfor der det foreslås en hjemmel i lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apote-

kvirksomhet mv. til å gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015. I dag er forskrift 3. juli 2014 nr. 949 om overgangsregler for uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenestepensjonsordning som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015 gitt med hjemmel i endringsloven 7. mars 2014 nr. 5 (lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning)). På samme måte som i lov om Statens pensjonskasse og i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. er det etter departementets vurdering hensiktsmessig at forskriften kan gis med hjemmel i lov om pensjonsordning for sykepleiere. Den nye forskriftshjemmelen foreslås i § 18 a.

Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for sykepleiere § 18 a. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

9 Endring i barneløven – hjemmel for alternativ regulering av bidragsforskott

Forsørgelse av barn er foreldrenes ansvar. Når foreldrene ikke bor sammen, skal den forelderen som ikke bor sammen med barnet, ev. begge foreldrene, betale underholdsbidrag til forsørgelse av barnet. I tilfeller hvor bidraget fra den/de bidragspliktige er forsinket eller uteblir, sikrer forskotteringsordningen et statlig minstepidrag til barnets forsørgelse i begynnelsen av hver måned. Staten krever refusjon fra den bidragspliktige for det forskotterte bidraget.

Barneløven § 73 gir regler om årlig indeksregulering av underholdsbidrag. Reguleringen er knyttet til endringene i konsumprisindeksen fra Statistisk sentralbyrå.

Ifølge § 73 andre ledd gjelder indeksreguleringen også for beløpet som er fastsatt etter lov 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott (forskotteringsloven) § 5 første ledd. I Prop. 1 S (2018–2019) ble det foreslått å underregulere enkelte tilskuddssatser med 0,4 prosentpoeng, herunder satsen for bidragsforskott. Budsjettforslaget ble vedtatt av Stortinget.

Etter løven reguleres underholdsbidrag og bidragsforskott på samme måte.

Ettersom bidragsforskott helt eller delvis erstatter underholdsbidrag når dette uteblir eller er forsinket, bør disse bidragene som hovedregel reguleres på samme måte. Hvis ikke, kan det

være en risiko for at bidragsforskott etter hvert mister sin realverdi.

For å gjennomføre ovennevnte vedtak om underregulering for budsjettåret 2019, er det nødvendig med en lovendring.

Det foreslås på denne bakgrunn å innta en hjemmel for alternativ regulering i barneløven § 73 andre ledd. Det vises til lovforslaget.

10 Endringer i folketrygdløven

10.1 Dagpenger under arbeidsløshet – presiseringer i bestemmelsene om virkningstidspunkt, avspasering av ventetid mv.

10.1.1 Klargjøring av virkningstidspunktet for dagpenger og tidspunktet for avspasering av ventedager

Folketrygdløven § 22-13 gir generelle regler om framsetting av krav og om utbetaling, dvs. fra hvilket tidspunkt de ulike trygdeytelsene kan gis fra. Det følger av syvende ledd at bestemmelsene i § 22-13 andre til sjette ledd ikke gjelder for dagpenger.

For dagpenger under arbeidsløshet er de nærmere reglene om fra hvilket tidspunkt retten til ytelsen oppstår gitt i § 4-9 siste punktum, der det framgår at dagpenger ikke kan gis fra et tidligere tidspunkt enn søknadstidspunktet.

Bestemmelsen om ventetid i § 4-9 gir materielle regler om at en stønadsmottaker først kan få dagpenger når han eller hun har vært arbeidsløs og fylt vilkårene for dagpenger i minst tre av de siste femten dagene. Bestemmelsens siste punktum om virkningstidspunktet for utbetaling av dagpenger er generelle regler, som ikke er spesielt knyttet til de materielle reglene om ventetid.

Etter gjeldende regler er bestemmelsene om virkningstidspunktet for dagpenger under arbeidsløshet regulert i folketrygdløven kapittel 4, mens tilsvarende regler for de øvrige folketrygdeytelsene fremgår av § 22-13. Departementet mener at det vil være ryddig å flytte bestemmelsen om at dagpenger tidligst kan gis fra det tidspunktet da kravet er satt fram til § 22-13, og at denne tas inn i et nytt femte ledd. Ved å flytte bestemmelsen og regulere virkningstidspunkt for dagpenger i samme bestemmelse som for de øvrige ytelsene, vil det komme klarere fram at dagpenger ikke kan innvilges fra et tidligere tidspunkt enn søknadstidspunktet.

Både dagpenger og arbeidsavklaringspenger er ytelser som gis per dag og utbetales hver 14.

dag, og som tidligst kan gis fra søknadstidspunktet. I forbindelse med at bestemmelsen om dagpenger legges inn i et nytt femte ledd i § 22-13, foreslår departementet at også den gjeldende bestemmelsen om arbeidsavklaringspenger i nåværende fjerde ledd bokstav d flyttes til det nye femte leddet. I nåværende syvende ledd, er det gitt regler om at andre til sjetten ledd ikke skal gjelde for dagpenger under arbeidsløshet. Bestemmelsene i andre til femte ledd regulerer helt spesifikke ytelser, og vil dermed uansett ikke gjelde for dagpenger under arbeidsløshet. Det er derfor ikke nødvendig å gi et særskilt unntak fra disse leddene for dagpenger. Sjetten ledd er generelt, og vil dermed også gjelde for dagpengene med mindre det gis et særlig unntak. Det foreslås derfor at gjeldende regel om unntak fra gjeldende sjetten ledd tas inn i det nye femte leddet. Henvisningen vil da endres i tråd med den foreslåtte omnummereringen av leddene.

Reglene om ventetid i § 4-9 er ment å være en form for egenandel for personer som søker om dagpenger, og kan derfor tidligst starte å løpe fra det tidspunktet hvor medlemmet er innvilget dagpenger.

Gjeldende § 4-9 siste punktum har vist seg å ikke være tilstrekkelig klar på hvilket tidspunkt ventedagene skal kunne avspaseres fra. Som følge av dette har det utviklet seg en praksis der man i noen tilfeller har godtatt at ventetiden kan avspaseres i et tidsrom før man har fått innvilget dagpenger. En slik praksis er ikke i tråd med formålet med ventedagene. For å unngå tvil foreslås det derfor at det tas inn en presisering om at ventetiden tidligst kan starte å løpe fra det tidspunktet medlemmet er innvilget dagpenger. Presiseringen vil innebære en innstramming av den nåværende praktiseringen av bestemmelsen.

Endringene i §§ 4-9 og 22-13 tydeliggjør gjeldende regler om at dagpenger ikke kan ytes fra et tidligere tidspunkt enn søknadstidspunktet og at ventetiden tidligst kan starte å løpe fra det tidspunktet medlemmet er innvilget dagpenger. Endringen antas derfor å ha minimal økonomisk og administrativ betydning.

Departementet viser til lovforslaget i folketrygdloven §§ 4-9 og 22-13.

10.1.2 Klargjøring av virkningstidspunktet ved gjenopptak

Folketrygdloven § 4-16 gir regler om når en løpende stønadperiode kan gjenopptas uten ny prøving av minstekravet, ny fastsetting av dagpengegrunnlaget og avspasering av ny ventetid. Ved

gjenopptak etter § 4-16 foretas det heller ingen endringer i dato for innvilgning, første dato i trygdeforholdet eller i registrert forbruk av stønadperioden. For at det skal regnes for å være en løpende stønadperiode, forutsettes det at medlemmet har avspasert ventetiden etter § 4-9 i sin helhet. For et medlem som ikke skal ha ventetid etter § 4-9, forutsettes det at vedkommende har startet på stønadperioden sin ved at minst en dag av stønadperioden er avtjent.

Som hovedregel gjenopptas dagpengene fra og med den dagen arbeidssøkeren tar kontakt med Arbeids- og velferdsetaten og krever å få dagpengesaken gjenopptatt. Det har videre vært en praksis for at gjenopptakelsesdatoen kan settes tidligere enn det tidspunktet arbeidssøkeren kontakter Arbeids- og velferdsetaten, forutsatt at vedkommende har fylt vilkårene for rett til dagpenger og har stått tilmeldt som reell arbeidssøker i avbruddsperioden.

Ved lov 20. desember 2018 nr. 98 er § 4-4 endret slik at opptjeningsperioden for dagpenger flyttes fra det siste eller tre siste kalenderår, til de siste 12 eller 36 avsluttede kalendermånedene før det søkes om dagpenger. Lovendringen trer i kraft 1. juli 2019. Når opptjeningsperioden flyttes, vil det ikke lenger være relevant å vente med reberegning til det etterfølgende årsskiftet. Det foreslås derfor å ta ut gjeldene tredje punktum i første ledd. Ved samme lovendring er det i § 4-4 femte ledd gitt hjemmel for å gi nærmere regler i forskrift om hva som anses som tidspunktet for søknad om dagpenger. Ved utformingen av slike forskriftsbestemmelser legges det til grunn at tidspunktet for søknad i utgangspunktet skal regnes som det tidspunktet dagpengesøknaden er levert til eller registrert hos Arbeids- og velferdsetaten.

Det er ønskelig at reguleringen av søknadstidspunktet for ny søknad og for gjenopptak følger de samme prinsippene, og at reglene i størst mulig grad harmoniseres. Å knytte tidspunktet for gjenopptak til det tidspunktet medlemmet kontakter Arbeids- og velferdsetaten og krever å få saken gjenopptatt, tilvarende som det prinsippet som gjelder for ny søknad om dagpenger, vil i tillegg til å harmonisere regelverket også i større grad legge til rette for digitalisering. Det foreslås derfor at det tas inn en presisering i § 4-16 første ledd om at dagpengesaken kan gjenopptas tidligst fra det tidspunktet medlemmet kontakter Arbeids- og velferdsetaten og krever å få saken gjenopptatt. Presiseringen innebærer en innstramming av gjeldende praksis.

Departementet viser til lovforslaget i folketrygdloven § 4-16.

10.2 Rett til å benytte egenmelding i arbeidsgiverperioden

Arbeidstakere kan for en begrenset periode selv melde fra til arbeidsgiver om arbeidsuførhet på grunn av sykdom eller skade (egenmelding), uten å måtte legge fram legeerklæring, se folketrygdloven § 8-23. For å få rett til å bruke egenmelding må arbeidstaker ha arbeidet hos arbeidsgiver i minst to måneder, se folketrygdloven § 8-24 første ledd. Arbeidstaker har rett til å bruke egenmelding for opptil tre kalenderdager om gangen, men arbeidsgiver kan gi arbeidstaker rett til å bruke egenmelding hele arbeidsgiverperioden. Ved inngåelse av ny IA-avtale, «Intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv», har det kommet fram at det er behov for å klargjøre regelverket, slik at det kommer tydelig fram at arbeidsgiver kan gi arbeidstaker utvidet rett til å bruke egenmelding innenfor arbeidsgiverperioden.

En arbeidstaker har rett til å bruke egenmelding for opptil tre kalenderdager om gangen, se folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd. Varer arbeidsuførheten utover tre kalenderdager «*kan arbeidsgiver kreve legeerklæring*», se folketrygdloven § 8-24 femte ledd. I loven står det at arbeidsgiver «kan» kreve legeerklæring fra fjerde dag, ikke at arbeidsgiver må kreve legeerklæring fra fjerde dag. Arbeidsgiver kan gi arbeidstaker rett til å bruke egenmelding i hele arbeidsgiverperioden.

Når trygden skal utbetale sykepengene etter arbeidsgiverperioden, må det derimot foreligge legeerklæring. Dette framgår av folketrygdloven § 8-7.

I «Intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv» (IA-avtalen) som gjaldt fram til og med 31. desember 2018, var det avtalt at ansatte i en IA-virksomhet kunne bruke egenmelding for opptil åtte kalenderdager. Egenmelding kunne brukes i 24 kalenderdager i løpet av en tolv-måneders periode. Det var ikke begrensning i antall ganger egenmelding kunne benyttes. IA-avtalen som gjelder fra 1. januar 2019, omfatter hele det norske arbeidslivet, og gjelder ikke bare for IA-virksomheter slik forrige IA-avtale gjorde. Det er ikke avtalt en utvidet rett til egenmelding i den nye avtalen.

I avtalen står det imidlertid at «*Ordningen med utvidet rett til egenmelding har vært et godt og hensiktsmessig virkemiddel for å fremme dialog på arbeidsplassen og avlaste helsevesenet med hensyn til oppfølging av korttidssykefravær.*»

Partene i IA-avtalen foreslår at muligheten til å gi utvidet rett til egenmelding presiseres i folketrygdloven. Videre foreslås det at det i loven innfø-

res en plikt for arbeidsgiver til å drøfte utvidet rett til egenmelding med de tillitsvalgte. Dette mener partene vil kunne medføre at flere arbeidstakere enn i dag får mulighet til utvidet egenmelding.

I avtalen står det også at organisasjonene vil oppfordre tidligere IA-virksomheter til å videreføre ordningen med utvidet rett til egenmelding. Organisasjonene vil også oppfordre virksomheter som tidligere ikke har hatt utvidet rett til egenmelding til å vurdere denne ordningen.

For å tydeliggjøre at det foreligger frihet til å gi utvidet rett til egenmelding i arbeidsgiverperioden, foreslår departementet at dette presiseres i folketrygdloven § 8-24 fjerde ledd. Samtidig foreslår departementet at det tas inn en plikt for arbeidsgiver til å drøfte utvidet rett til egenmelding med de tillitsvalgte. Forslaget har ikke vært på høring da det anses unødvendig. Forslaget er delvis en presisering av gjeldende rett, og det har vært framforhandlet av partene i ny IA-avtale som gjelder fra 1. januar 2019.

Departementet viser til lovforslaget i folketrygdloven § 8-24.

Departementet foreslår at endringen trer i kraft så raskt som mulig. Forslaget vil ikke ha økonomiske og administrative konsekvenser, utover det at arbeidsgiver må drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis utvidet rett til å bruke egenmelding.

10.3 Yrkesskadedekning ved pålegg om å utføre arbeidsoppgaver etter sosialtjenesteloven

I henhold til sosialtjenesteloven § 20 kan det settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad, herunder at mottakeren i stønadsperioden skal utføre passende arbeidsoppgaver i bostedskommunen. Bestemmelsen er endret ved lov 24. april 2015 nr. 20, slik at det skal stilles vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad med mindre tungtveiende grunner taler mot det. Adgangen til å stille andre vilkår for tildeling av økonomisk stønad ble videreført. Lovendringen er ikke ikraftsatt. Ved lov 20. desember 2016 nr. 105 fikk sosialtjenesteloven tilføyd § 20 a, som innebærer en tilsvarende plikt for kommunen til å stille vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad som i 2015 ble vedtatt ved endring av § 20, men slik at plikten bare gjelder overfor stønadsmottakere under 30 år. Endringen ble satt i kraft fra 1. januar 2017. Lovendringene i 2015 og 2016 videreførte ikke angivelsen av arbeidsoppgaver i bostedskommunen som et mulig vilkår, men begrenset ikke kommunens handlingsrom ved valg av vilkår om aktivitet.

Medlemmer av folketrygden som deltar i arbeidsrettede tiltak, kurs eller liknende i regi av Arbeids- og velferdsetaten, i kvalifiseringsprogram i kommunal regi, eller i program i henhold til introduksjonsloven, er yrkesskadedekket, jf. folketrygdloven § 13-11 første ledd. Det er et vilkår at tiltaket har yrkesopplæring, sysselsetting eller arbeidstrening som overordnet mål. Etter bestemmelsens andre ledd er medlemmer som er pålagt å utføre arbeidsoppgaver etter sosialtjenesteloven § 20 yrkesskadedekket under slikt arbeid.

Ved en inkurie ble ikke folketrygdloven § 13-11 andre ledd endret da sosialtjenesteloven fikk tilføyd § 20 a. Departementet foreslår derfor å endre folketrygdloven § 13-11 andre ledd, slik at medlemmer som er pålagt å utføre arbeidsoppgaver er yrkesskadedekket under slikt arbeid, enten arbeidsoppgavene er pålagt etter sosialtjenesteloven § 20 eller § 20 a.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 13-11 andre ledd.

Endringen innebærer en oppretting av en feil og skulle vært gjennomført i forbindelse med endring i sosialtjenesteloven ved lov 20. desember 2016 nr. 105. Forslaget vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks, og gis virkning fra 1. januar 2017, dvs. fra samme tidspunkt som sosialtjenesteloven § 20 a trådte i kraft.

10.4 Oppretting av bestemmelser om barnepensjon

Det stilles krav om forutgående medlemskap i folketrygden for at rett til folketrygdens ytelser foreligger. I kapittel 17 om pensjon til gjenlevende ektefelle står bestemmelsene om forutgående medlemskap i § 17-3, og i kapittel 18 om barnepensjon følger bestemmelsen av § 18-2. Det er i dag ulike vilkår knyttet til krav om forutgående medlemskap for rett til henholdsvis gjenlevendepensjon og barnepensjon. Denne ulikheten er utilsiktet, og departementet foreslår her å rette opp i dette. Forskjellen oppsto da uføretrygd ble innført som begrep fra 1. januar 2015 i forbindelse med uførereformen.

I behandlingen av Prop. 112 L (2015–2016) ble *uføretrygd* tatt inn i § 17-3 første ledd bokstav b som et kvalifiserende element for gjenlevendepensjon. Etter endringen var ett av vilkårene for å kunne ha rett til pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende at avdøde i de siste tre årene fram til dødsfallet mottok pensjon eller uføretrygd etter folketrygdloven. Tilsvarende burde også vært

gjort for retten til barnepensjon i § 18-2 første ledd bokstav b. Departementet foreslår derfor at «eller uføretrygd» også tas inn i § 18-2 slik at ordlyden blir følgende: «Det er et vilkår for rett til barnepensjon at den avdøde faren eller moren mottok pensjon *eller uføretrygd* fra folketrygden de siste tre årene fram til dødsfallet.»

I folketrygdloven § 18-5 siste ledd er det i dag en feilhenvisning til barneloven. I bestemmelsen vises det til barneloven § 36. Riktig henvisning skal være barneloven § 38. Bestemmelsen knytter seg til tilfeller der barnepensjonen skal beregnes særskilt når et barnekull blir delt ved at foreldreansvaret etter barneloven § 38 ikke omfatter alle barna i kullet. Departementet foreslår at feilhenvisningen i § 18-5 siste ledd blir rettet opp.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 18-2 første ledd og § 18-5 sjuende ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

11 Endring i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten

Pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten ble opprettet i 1999 gjennom lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten. Ordningen gir rett til alderspensjon fra 67 år etter bestemte vilkår. Departementet foreslo i høringsnotat 20. desember 2018 at lovens bestemmelse om virkekrets ble oppdatert. Formålet er å bringe bestemmelsen i samsvar med definisjonen av utenriktjenestemann i lov 13. februar 2015 nr. 9 om utenriktjenesten (utenriktjenesteloven) § 3. Lovforslaget er utarbeidet i samarbeid med Utenriksdepartementet.

Det framgår av lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten § 1 hvem som er omfattet av pensjonsordningen:

«Denne lov gjelder ektefeller som ledsager utenriktjenestemenn under tjeneste i utlandet. Loven gjelder også samboere som ledsager utenriktjenestemenn under tjeneste i utlandet, når paret lever sammen og har, eller har hatt, felles barn eller tidligere har vært gift med hverandre. De som omfattes av ordningen er ledsagere som følger regulativlønnte tjenestemenn som er tilsatt, lønnet og utsendt av Utenriksdepartementet eller NORAD for tjenestegjøring ved norsk diplomatisk eller konsulær stasjon i utlandet.»

Første og tredje punktum er uendret siden loven ble gitt i 1999. Andre punktum ble tilføyd fra 1. januar 2017.

Utenriktjenesteloven § 3 definerer utsendt utenriktjenestemann slik:

«Utsendt utenriktjenestemann er embetsmann utnevnt i eller tjenestemann ansatt i departementet på ordinære vilkår som har stilling ved utenriksstasjon, og spesialutsending som er finansiert av annen statlig etat, utsendt for særlige formål ved utenriksstasjon for et bestemt tidsrom og ansatt midlertidig i departementet. Kravet om midlertidig ansettelse kan fravikes for så vidt gjelder spesialutsendinger fra forsvarsmyndighetene.»

Når utenriktjenesteloven fastslår at utsendt utenriktjenestemann har stilling ved utenriksstasjon, er det unødvendig å klargjøre i lov om pensjonsordning for ledsagere at tjenesten må ha skjedd i utlandet, jf. § 1 første og andre punktum.

Uttrykket regulativlønnte tjenestemenn som brukes i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten § 1 tredje punktum er et foreldet begrep. Det er også unødvendig at bestemmelsen presiserer hva slags avlønning som er relevant for å være omfattet av loven. Det er tilstrekkelig å presisere at det er ledsagere til «utsendte utenriktjenestemenn» som er omfattet. Videre er § 1 tredje punktum utdatert på punktet som knytter seg til NORAD. NORAD sender ikke lenger ut sine ansatte for å tjenestegjøre på norske utenriksstasjoner. Søkere fra NORAD som får tilbud om stilling på utenriksstasjon, blir midlertidig ansatt i Utenriksdepartementet som utsendte utenriktjenestemenn.

For å bringe virkekretsen i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten § 1 i samsvar med virkekretsen i lov om utenriktjenesten § 3 første ledd, foreslo departementet i høringen at bestemmelsen ble endret til å lyde slik:

«Denne lov gjelder ektefeller som ledsager utsendte utenriktjenestemenn. Loven gjelder også samboere som ledsager utsendte utenriktjenestemenn, når paret lever sammen og har, eller har hatt, felles barn eller tidligere har vært gift med hverandre.»

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

Departementet opprettholder forslaget fra høringen. Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten § 1.

Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

12 Endring i arbeidsmiljøloven

Ved lov 22. juni 2018 nr. 46 om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak) ble det blant annet gjort endringer i § 14-9, som også innebar at leddene i bestemmelsen ble forskjøvet. § 14-9 sjette ledd lød etter denne endringen «*Midlertidige arbeidsavtaler opphører ved det avtalte tidsrommets utløp, eller når det bestemte arbeidet er avsluttet, med mindre noe annet er skriftlig avtalt eller fastsatt i tariffavtale. I avtaleperioden gjelder lovens regler om opphør av arbeidsforhold.*»

I Prop. 12 L (2018–2019), ble det ved en feil foreslått en endring i § 14-9 sjette ledd, som førte til at ordlyden i bestemmelsens andre punktum ble endret til «*Ved beregning av ansettelsestid etter første punktum skal det ikke gjøres fradrag for arbeidstakers fravær.*» Hensikten med endringen var kun å rette opp en tidligere feilhenvisning. Det ble imidlertid ikke sett hen til endringsloven av 22. juni 2018, hvor feilhenvisningen allerede var rettet opp og leddene var blitt forskjøvet. Forslaget ble vedtatt ved lov 22. desember 2018 nr. 98 og trådte i kraft 1. januar 2019.

Departementet foreslår å rette denne feilen, og at arbeidsmiljøloven § 14-9 sjette ledd andre punktum endres slik at bestemmelsen blir i overensstemmelse med endringsloven av 22. juni 2018.

13 Endring i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem

Pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem ble opprettet ved lov 12. februar 2010 nr. 4. I § 1 gis rammene for hvem som omfattes av pensjonsordningen. Den gjelder for oppdragstaker i beredskaps- eller familiehjem som har inngått oppdragskontrakt med staten og oppdragstakeren mottar godtgjørelse som utgjør 35 prosent eller mer av godtgjørelsen for et heltidsoppdrag. Med mindre annet er bestemt i loven, har oppdragstakeren samme rettigheter og plikter som et medlem i Statens pensjonskasse, og oppdragsgiver har samme rettigheter og plikter som arbeidsgiver i lov om Statens pensjonskasse.

Dagens minstegrense i pensjonsordningen for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem ble opprinnelig satt ut fra daværende minstegrense i lov om Statens pensjonskasse. Med virkning fra 1. april 2016 ble minstegrensen for rett til medlemskap i Statens pensjonskasse redusert fra 14 timer per uke til 20 prosent stilling. Det vises til Prop. 156 L (2014–2015) og Innst. 76 L (2015–2016) om bakgrunnen for reduksjonen. I høringsnotat 20. desember 2018 foreslo departementet en tilsvarende endring av minstegrensen for rett til medlemskap i Pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem. Forslaget er at minstegrensen reduseres fra 35 prosent til 20 prosent av godtgjørelsen for et heltidsoppdrag. Lovforslaget er utarbeidet i samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet.

Det er få statlige fosterhjem med deltidsoppdrag i Bufetat. Det er særlig i tilfeller hvor en oppdragstaker har et 100 prosent oppdrag som familiehjem, og hvor oppdragstakers ektefelle/partner eller andre i hjemmet frikjøpes for en kortere periode som forsterkning for å bidra til fortsatt positiv utvikling for barnet. I 2017 var det totalt 21 oppdragstakere med deltidsoppdrag. Av disse var det 3 oppdragstakere som hadde mellom 20 og 35 prosent av godtgjørelsen for heltidsoppdrag. I 6 tilfeller utgjorde oppdraget under 20 prosent av heltidsoppdrag, og i 12 tilfeller utgjorde godtgjørelsen 35 prosent eller mer av godtgjørelsen for heltidsoppdrag.

Gabler støtter forslaget. Ingen av de andre høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

Departementet foreslår at minstegrensen for rett til medlemskap i pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem settes til 20 prosent av godtgjørelsen for et heltidsoppdrag.

Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem § 1 andre ledd. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har i liten grad økonomiske eller administrative konsekvenser.

14 Endring i AFP-tilskottsloven

AFP-ordningen i privat sektor er regulert i lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven). I kapittel 4 *Overgangsordning – avtalefestet pensjon etter gamle regler* framgår de tidligere reglene for AFP. Dette var en tidligpensjonsordning i alderen fra 62 år til 67 år for ansatte

i privat sektor. Kapittel 4 gjaldt for dem med AFP tilstått senest 1. desember 2010.

Det er ingen som lenger mottar slik pensjon. Departementet foreslår derfor at kapitlet oppheves. Ved at kapitlet oppheves, er det en rekke andre bestemmelser i loven som må oppheves eller tilpasses slik at de ikke viser til reglene i kapittel 4.

Det vises til lovforslaget, lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven). Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

15 Endring i stortings- og regjeringspensjonsloven

I lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven) er det ett sted oppgitt feil dato til den tidligere lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter. Det gjelder bestemmelsen i § 3-5. Det foreslås her å rette opp dette. Det vises til lovforslaget. Endringen foreslås å tre i kraft så raskt som mulig, og har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

16 Endring i skatteforvaltningsloven

16.1 Bakgrunn

16.1.1 Innledning

Skatteforvaltningsloven kapittel 3 gjelder skattemyndighetens taushetsplikt. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger gis til offentlig myndighet «*som kan ha bruk for dem i sitt i arbeid med skatt, toll, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler*», jf. § 3-3. Utlevering av opplysninger til Statens pensjonskasse i forbindelse med pensjoner vil da være omfattet av dette unntaket fra taushetsplikten. Skatteforvaltningsloven § 3-6 er i utgangspunktet ment å regulere utlevering av opplysninger til private pensjonsinnretninger. Departementet har vurdert om § 3-6 fortsatt bare bør gjelde utlevering til private, men er kommet til at det kan være mer oversiktlig med en samlet regulering av utlevering til bestemte formål på pensjonsområdet. Vi viser til at § 3-6 andre ledd i forbindelse med etteroppgjør av uførepensjon allerede oppfattes og praktiseres slik at den også er hjemmelsgrunnlag for utlevering til Statens pensjonskasse. Utlevering av opplysninger om pen-

sjonsgivende inntekt til pensjonsinnretninger som er offentlig myndighet vil også kunne utleveres med hjemmel i skatteforvaltningsloven § 3-3.

Det følger altså av skatteforvaltningsloven § 3-6 at taushetsplikten ikke er til hinder for at skattemyndighetene utleverer opplysninger til bruk i arbeid med pensjon i gitte situasjoner. Pensjonsinnretninger som yter offentlig tjenstepensjon, kan få tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 for personer som mottar uførepensjon fra innretningen, jf. skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd. Pensjonsinnretningene bruker opplysningene til å foreta etteroppgjør av uførepensjon.

Endringsforslaget går ut på å utvide § 3-6 andre ledd til også å gjelde ved etteroppgjør av AFP, etter et innspill fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) om å legge til rette for å automatisere etteroppjøret av AFP fra offentlig tjenstepensjonsordning. Dette forutsetter at pensjonsinnretningene gis elektronisk tilgang til opplysninger fra Skatteetaten om pensjonsgivende inntekt for AFP-pensjonister, slik de i dag altså har for uførepensjonister. Forslaget er utarbeidet i samråd med Finansdepartementet, etter en nærmere dialog med KLP og Statens pensjonskasse. Forslaget innebærer ingen endringer i AFP-regelverket.

16.1.2 AFP i offentlig sektor

AFP-ordningene i offentlig sektor er i utgangspunktet regulert i tariffavtaler.

I staten gjelder AFP alle tilsatte som er omfattet av hovedtariffavtalen, jf. avtalens punkt 4.2. For en del fristilte statlige virksomheter og andre private virksomheter som har medlemskap i Statens pensjonskasse, gjelder det særskilte tariffavtaler som omfatter AFP. Disse viser til AFP-reglene etter hovedtariffavtalen i staten. AFP til personer som er medlem i Statens pensjonskasse er dessuten regulert i lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse. Også for medlemmer av pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. er det gitt en egen lov om AFP, jf. lov 1. juli 1994 nr. 49 om avtalefestet pensjon for arbeidstakere med rett til medlemskap i Pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. Begge lovene gjelder AFP i perioden 62 til 65 år. Beregningen av AFP fra 65 år er regulert i de respektive tjenstepensjonslovene.

I kommunal og fylkeskommunal sektor og for helseforetakene framgår retten til AFP av ulike tariffavtaler. Kommunalt og fylkeskommunalt tilsett undervisningspersonale er likevel omfattet av

den statlige AFP-ordningen, da de er medlemmer av Statens pensjonskasse.

AFP i offentlig sektor fra 62 til 65 år (folketrygdberegnet AFP) består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller et sært tillegg som beregnes etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft. Ved beregningen medregnes pensjonspoeng i folketrygden til og med det 66. året. I tillegg utbetales det et skattepliktig AFP-tillegg på 20 400 kroner pr år. Det er en øvre begrensning i pensjonsnivået på 70 prosent av tidligere inntekt. Fra 65 år beregnes AFP som en alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen, det vil si at pensjonen utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget, normalt sluttlønnen, ved full opptjeningstid. Dersom en folketrygdberegnet AFP gir en høyere ytelse, har pensjonisten krav på dette beløpet i AFP også etter 65 år. AFP er i dag en samordningspliktig ytelse (med unntak av AFP-tillegget).

Dersom pensjonisten har pensjonsgivende inntekt etter uttaket av AFP, skal pensjonen reduseres med samme prosentandel som den nye pensjonsgivende inntekten utgjør av tidligere pensjonsgivende inntekt, jf. forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt). Det gjelder likevel et toleransebeløp på 15 000 kroner, slik at AFP ikke avkortes dersom den pensjonsgivende inntekten er under 15 000 kroner. I statlig sektor gjelder disse avkortingsreglene i hele perioden med AFP. I kommunal sektor er det ingen avkortning av vedtektsberegnet AFP fra 65 år når vedkommende har arbeidsinntekt som ikke gir rett til medlemskap i offentlig tjenstepensjonsordning. Dersom AFP fra 65 år derimot beregnes som folketrygdberegnet AFP gjelder reglene om inntektsavkortning av pensjonen etter reglene i nevnte forskrift.

16.1.3 Etteroppgjør av AFP

Hvert år etter at skattefastsettingen foreligger, foretar tjenstepensjonsleverandørene et etteroppgjør av AFP etter nærmere bestemmelser i ovennevnte forskrift om AFP og arbeidsinntekt. I statlig sektor er det Arbeids- og velferdsetaten som beregner etteroppgjør for AFP-pensjonister mellom 62 og 64 år. Fra det året vedkommende fyller 65 år, er det Statens pensjonskasse som foretar etteroppjøret. I kommunal sektor er det tjenstepensjonsleverandørene som gjennomfører etteroppjøret.

Etteroppgjøret er for en stor del basert på manuell saksbehandling. I den forbindelse blir er det stilt krav om at den enkelte må dokumentere inntekten, jf. forskrift om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) § 5 om pensjonistens opplysningsplikt. Hvis det viser seg at den faktiske inntekten avviker med mer enn 15 000 kroner fra den inntekten som ble lagt til grunn for pensjonsberegningen, blir det fastsatt en ny pensjonsgrad. Etteroppgjøret innebærer at den enkelte enten får etterbetalt for lite utbetalt AFP eller at for mye utbetalt pensjon må betales tilbake.

16.1.4 Forslag om automatisering av etteroppgjør av AFP

KLP har foreslått at det legges til rette for at etteroppgjøret av AFP kan automatiseres på samme måte som etteroppgjøret av uførepensjon. KLP viser til endringen av bestemmelsen om unntak fra taushetsplikt i skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd (tidligere ligningsloven § 3-13 nr. 8) i forbindelse med uførereformen 1. januar 2015. Endringen innebar at det ble etablert en elektronisk innhenting av inntektsopplysninger direkte fra Skatteetaten i forbindelse med etteroppgjør av for mye eller for lite utbetalt *uførepensjon* fra tjenestepensjonsordningene. Erfaringene så langt tyder på at dette har fungert godt. KLP legger ellers vekt på at det vil være en fordel for pensjonistene ved at etteroppgjøret også av AFP kan bli klart raskt etter at Skatteetaten har fastsatt den pensjonsgivende inntekten, videre at en slik automatisering vil kunne redusere administrasjonskostnadene. Forslaget forutsetter at skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd endres, slik at pensjonsordningene gis tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt også for personer som mottar *avtalefestet pensjon* fra offentlig tjenestepensjonsordning.

Forslaget ble tidlig i prosessen forelagt Statens pensjonskasse, som uttrykte sin støtte til det. De viste til at en automatisk innhenting direkte fra Skatteetaten vil legge til rette for en mer effektiv og korrekt beregning av etteroppgjør knyttet til AFP.

16.2 Gjeldende rett

Hovedregelen om skattemyndighetenes taushetsplikt står i skatteforvaltningsloven § 3-1. Etter denne bestemmelsen skal skattemyndighetene hindre at uvedkommende får opplysninger om

noens «formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold».

Personopplysningsregelverket legger også begrensninger på skattemyndighetenes adgang til å videreformidle personopplysninger til andre. Prinsippet om formålsbegrensning i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b innebærer at personopplysninger skal samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene. Dersom personopplysninger skal behandles til et formål som er uforenlig med det opprinnelige formålet, kreves det at behandlingen har hjemmel i lov, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 4.

Skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd har en bestemmelse om utlevering av opplysninger som både er et unntak fra taushetsplikten i § 3-1, og hjemmel for viderebehandling av personopplysninger til et uforenlig formål. Bestemmelsen lyder slik:

«Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at pensjonsinnretning som har offentlig tjenestepensjon eller tjenestepensjon etter foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven eller tjenestepensjonsloven, gis tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt for personer som mottar uførepensjon fra innretningen.»

Bestemmelsen kom inn i loven da ordningen med etteroppgjør av uførepensjon ble etablert i forbindelse med uførereformen 1. januar 2015. Det ble da vurdert som hensiktsmessig at tjenestepensjonsordningene skulle få tilgang til inntektsopplysninger direkte fra skattemyndighetene, jf. Prop. 66 L (2013–2014) punkt 10.6.2. Tjenestepensjonsordningene fikk dermed elektronisk tilgang til opplysninger om brutto arbeidsinntekt for personer som mottar uførepensjon fra pensjonsinnretningen.

Bestemmelsen ble senere utvidet slik at også pensjonsinnretninger som har tjenestepensjon etter foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven eller tjenestepensjonsloven kan få taushetsbelagte opplysninger fra Skatteetaten, jf. Prop. 42 L (2014–2015) punkt 4.5.4.2.

I sin opprinnelige form ga bestemmelsen pensjonsinnretningene adgang til opplysninger om brutto arbeidsinntekt. Det viste seg imidlertid at det er opplysninger om *pensjonsgivende inntekt* som er relevant for pensjonsinnretningene. Bestemmelsen fikk dermed sin nåværende ordlyd

i 2017, jf. Prop. 112 L (2015–2016) punkt 8.2 og Prop. 38 L (2015–2016).

I forbindelse med de tidligere endringene i bestemmelsen ble det lagt vekt på at innhenting av ligningsopplysninger er avgjørende for en effektiv forvaltning av de nye uførereglene som følge av uførereformen. Det er viktig at det legges til rette for en god og effektiv informasjonsflyt fra skattemyndighetene til tjenstepensjonsordningene, og det er av stor betydning at prosessen for innhenting av inntektsopplysninger er mest mulig maskinell.

Skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd gjelder som nevnt bare utlevering av opplysninger til pensjonsinnretninger til bruk ved etteroppgjør av uførepensjon. Bestemmelsen gir ikke skattemyndighetene adgang til å utlevere opplysninger til bruk ved etteroppgjør av AFP.

16.3 Høringen

16.3.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet at skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd gis et nytt andre punktum, som gir tjenstepensjonsinnretningene i offentlig sektor tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt også for personer som mottar AFP fra innretningene. Det vil si at slike opplysninger dermed kan utleveres uten hinder av skattemyndighetens taushetsplikt. Formålet med forslaget er å legge til rette for en automatisering av etteroppgjør av AFP, på samme måte som for etteroppgjør av uførepensjon. Begrunnelsen for forslaget er at endringen vil føre til et mer effektivt og riktig etteroppgjør av AFP. Forslaget ble utarbeidet i samråd med Finansdepartementet, etter et nært samarbeid med KLP og SPK.

16.3.2 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene som har uttalt seg er imot forslaget. De to store aktørene innenfor offentlig tjenstepensjon, *SPK* og *KLP*, støtter forslaget fullt ut. Som nevnt baserer forslaget seg på et innspill fra *KLP* i sin tid, og både *KLP* og *SPK* har medvirket i forberedelsen av høringen. Verken *KLP* eller *SPK* har derfor særskilte merknader i høringsrunden, men deres vurderinger og synspunkter går ellers fram av saksframstillingen.

Pensjonskasseforeningen, Oslo Pensjonsforsikring, LO og *Forsvarets seniorforbund* har også gitt uttrykk for sin støtte til forslaget. Pensjonskasseforeningen anmoder om at endringen trer i kraft omgående.

Gabler støtter også forslaget og viser til at det foreslås at endringen trer i kraft straks. *Gabler* ber i den forbindelse departementet presisere hvilket inntektsår endringen er ment å gjelde fra. I lys av personvernlovgivningen ber *Gabler* departementet vurdere en presisering av ordlyden i lovforslaget, slik at pensjonsinnretningene bare gis tilgang til inntektsopplysninger for mottakere av AFP som er omfattet av bestemmelsene om inntektsavkortning i forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt, som også gjelder i kommunale ordninger. *Gabler* viser til at pensjonsinnretninger som forvalter kommunale pensjonsordninger ikke i alle tilfeller vil ha det samme behovet for opplysninger fra Skatteetaten som *SPK* i forbindelse med overgangen fra folketrygdberegnet AFP til tjenstepensjonsberegnet AFP fra fylte 65 år.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter forslaget, men har enkelte merknader til beskrivelsen i høringsnotatet av gjeldende rutiner for meldingsutveksling mv. Direktoratet påpeker at de ikke beregner etteroppgjør for kommunale AFP-ordninger. Direktoratet ønsker ellers å bemerke at selv om pensjonsgivende inntekt i all hovedsak fastsettes av Skatteetaten, har *Arbeids- og velferdsetaten* ansvaret for å fastsette pensjonsgivende inntekt for visse medlemmer av folketrygden som ikke er skattepliktige til Norge for lønn, pensjon eller næringsinntekt. Det antas at inntekt fra utlandet uansett vil måtte behandles manuelt.

16.4 Departementets vurderinger og forslag

Det opprinnelige formålet med innhenting av inntektsopplysninger gjelder fastsettelse av skatt. Opplysninger om pensjonsgivende inntekt danner også grunnlag for opptjening av alderspensjon og andre pensjonsytelser. Inntektsopplysninger er videre sentrale i det å avkorte enkelte pensjonsytelser. Det kan reises spørsmål ved om sekundærformålet her er uforenlig med det opprinnelige formålet. Personvernforordningen artikkel 6 nr. 4 åpner for behandling av personopplysninger til uforenlige formål når dette er fastsatt i nasjonal rett og bruken er et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for å sikre oppnåelse av målene nevnt i artikkel 23 nr. 1. Relevant i denne sammenheng er artikkel 23 nr. 1 bokstav e: «andre viktige mål av generell allmenn interesse for Unionen eller en medlemsstats viktige økonomiske eller finansielle interesser, herunder valuta-, budsjett- og skattesaker, folkehelse og trygde-

spørsmål». Endringen i lovforslaget vil føre til mer effektivt og riktig etteroppgjør av AFP. Lovforslaget er etter departementets vurdering et nødvendig og forholdsmessig tiltak av generell allmenn interesse.

Skattemyndighetenes taushetsplikt vil imidlertid gjøre adgangen til å videreformidle slike opplysninger mer begrenset enn det som følger av forordningen. Taushetsplikt er viktig for de skattepliktiges rettssikkerhet og personvern. De skattepliktige har en omfattende opplysningsplikt til skattemyndighetene. De skattepliktige må kunne stole på at skattemyndighetene behandler de innleverte opplysningene på en forsvarlig måte.

Taushetsplikten er også begrunnet i hensynet til skattemyndighetene selv. Opplysningspliktige som mener at Skatteetaten i for stor grad kan videreformidle opplysninger til andre, kan bli mindre tilbøyelige til å gi opplysninger. Det vil i så fall gjøre det vanskeligere for skattemyndighetene å fastsette og kreve inn riktig skatt.

Skattemyndighetenes taushetsplikt er likevel ikke absolutt. Det kan gjøres unntak fra taushetsplikten dersom tilstrekkelig sterke hensyn tilsier det.

Arbeids- og sosialdepartementet viser til forslaget fra KLP om å legge til rette for at etteroppjøret av AFP kan automatiseres på samme måte som etteroppjøret av uførepensjon. Departementet har i samråd med Finansdepartementet, som skatteforvaltningsloven hører under, kommet til at forslaget bør følges opp.

Arbeids- og sosialdepartementet har for det første lagt vekt på at forslaget bidrar til at etteroppjøret av AFP blir mer effektivt. I Meld. St. 27 (2015–2016) *Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet* er det framhevet at økt digitalisering kan gi produktivetsgevinster for samfunnet og bedre tjenester for den enkelte. Både pensjonsinnretningene og den enkelte pensjonsmottaker vil bruke mindre ressurser på etteroppjøret enn i dag.

KLP påpeker at någjeldende unntak fra taushetsplikt i skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd har gitt pensjonsinnretningene mulighet til å få inntektsopplysninger fra Skatteetaten på en slik måte at etteroppjøret av uførepensjon i stor grad er automatisert. Som en følge av elektronisk innhenting av inntektsopplysninger, kan pensjonsinnretningene foreta etteroppgjør av uførepensjon på en effektiv måte.

Etteroppgjør av AFP, som har mange likhetstrekk med etteroppgjør av uførepensjon, skjer i dag i stor grad manuelt ved at pensjonsinnretningene vurderer inntektsopplysninger som den enkelte

pensjonist sender inn. Det stilles klare krav til at disse opplysningene er tilstrekkelig dokumentert. KLP har uttalt at dette krever store ressurser, og at arbeidet pågår over en lang periode.

SPK gir uttrykk for det samme og viser til at det er ressurskrevende å innhente inntektsdata fra den enkelte pensjonist. SPK viser videre til at etablerte systemløsninger kan gjenbrukes, og at det på generell basis vil være formålstjenlig med én kilde (Skatteetaten) som tjenstepensjonsordningene kan forholde seg til for innhenting av opplysninger om pensjonsgivende inntekt.

Departementet har for det andre lagt vekt på at etteroppjøret av AFP trolig vil bli riktigere dersom opplysninger om pensjonsgivende inntekt overføres direkte fra skattemyndighetene til pensjonsinnretningene. Direkteoverføringen legger til rette for at etteroppjøret kan skje automatisk, og man reduserer da risikoen for feil som oppstår som følge av at opplysninger behandles manuelt i flere ledd. Utleveringen vil dermed bidra til at personopplysningene som behandles er korrekte, jf. prinsippet om riktighet i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav d.

Utleveringen av opplysninger innebærer et inngrep i personvernet til pensjonsmottakerne i den forstand at de selv ikke kan bestemme over sine egne personopplysninger. Dette taler isolert sett mot at det bør gis et unntak fra taushetsplikten. Det er på det rene at forslaget vil omfatte et betydelig antall pensjonsmottakere. Statens pensjonskasse har opplyst at det årlig må vurderes om etteroppgjør skal finne sted for omtrent 11 000 medlemmer, og at det avdekkes avvik i inntektsopplysningene i om lag 3 000 saker. KLP behandler AFP-etteroppgjør for om lag 12 500 pensjonister årlig. I tillegg kommer AFP-etteroppjørene for medlemmer av de øvrige kommunale pensjonskassene. Det er i dag 26 kommunale pensjonskasser i tillegg til KLP.

På den annen side er det ikke tale om å utlevere mange opplysninger om den enkelte pensjonsmottaker. Pensjonsinnretningene skal bare få den opplysningen de trenger for å gjennomføre etteroppjøret, dvs. pensjonsgivende inntekt. Etter departementets vurdering ivaretar forslaget dermed prinsippet om at personopplysninger skal være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålene de behandles for (dataminimering), jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 2 bokstav c.

Forslaget innebærer ikke at pensjonsinnretningene skal få tilgang til personopplysninger som de ikke har hatt tilgang til tidligere. Forslaget endrer bare måten pensjonsinnretningene får opp-

lysningene på: direkte fra skattemyndighetene i stedet for fra pensjonsmottakeren selv. Departementet viser til at pensjonistene i dag har en plikt til å gi de opplysningene som det nå foreslås at Skatteetaten skal utlevere elektronisk, jf. forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) § 5. Etter departementets vurdering har forslaget dermed vesentlig færre personvernkonsekvenser når hjemmel for Skatteetatens utlevering avløser en tidligere pliktig innlevering, enn om slik innlevering hadde vært frivillig.

Når det gjelder personopplysningenes art, vil det ikke bli tale om å utlevere opplysninger som omfattes av personvernforordningen artikkel 9 (særlige kategorier av personopplysninger) eller taushetsbelagte opplysninger. Dette innebærer etter departementets vurdering at den foreslåtte utleveringsadgangen ikke utgjør et omfattende inngrep i privatlivet, og at inngrepet derfor må kunne sies å være forholdsmessig.

Det følger av personvernforordningen artikkel 14 nr. 4 at det ikke er noe krav om at den behandlingsansvarlige informerer den registrerte om at opplysningene er samlet inn når innsamlingen har hjemmel i lov. Departementet legger likevel til grunn at pensjonsinnretningene bør informere pensjonsmottakerne om at de har innhentet opplysninger fra Skatteetaten.

Skattedirektoratet anser at det ikke er noen systemtekniske innvendinger mot at opplysningene utleveres fra skattemyndighetene til pensjonsinnretningene. Vurderingen er basert på en forutsetning om at pensjonsinnretningene kan benytte Skatteetatens ferdigutviklede tjeneste for distribusjon av opplysninger om pensjonsgivende inntekt.

Personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav f fastsetter at personopplysninger skal behandles på en måte som sikrer tilstrekkelig sikkerhet for personopplysningene, herunder vern mot uautorisert eller ulovlig behandling, og mot utilsiktet tap, ødeleggelse eller skade ved bruk av egnede tekniske eller organisatoriske tiltak (prinsippet om integritet og konfidensialitet). Dette prinsippet vil gjelde ved overføring av opplysningene om pensjonsgivende inntekt, på samme måte som ved annen behandling av personopplysninger.

Departementet har vurdert innspillet fra Gabler når det gjelder eventuell presisering av ordlyden, men er kommet til at dette ikke skulle være nødvendig. Departementet legger til grunn at de kommunale tjenestepensjonsleverandørene

ikke innhenter opplysninger om pensjonsgivende inntekt hvis de ikke har behov for det. For øvrig er det presisert i merknadene til bestemmelsen at unntaket fra taushetsplikten gjelder i tilfeller der AFP avkortes for arbeidsinntekt etter reglene i forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt).

Departementet viser til ovenstående og foreslår at skatteforvaltningsloven § 3-6 andre ledd endres slik at pensjonsinnretning som har offentlig tjenstepensjon, gis tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt også for personer som mottar AFP fra offentlig sektor fra innretningene. Forslaget i høringsnotatet gikk ut på å gi § 3-6 andre ledd et nytt andre punktum. Det endelige forslaget innebærer bare en tilføyelse i nåværende andre ledd.

Se lovforslaget, lov om skatteforvaltning § 3-6 andre ledd.

17 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

17.1 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringene treer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De fleste av endringene kan tre i kraft straks.

Det tas sikte på at endringen i folketrygdloven § 13-11 skal tre i kraft straks med virkning fra 1. januar 2017 og at endringen i folketrygdloven § 4-16 skal tre i kraft 1. juli 2019.

Endringen i samordningsloven § 3 skal tre i kraft samtidig med de nye reglene for ny alderspensjonsordning som fremmes i en parallell proposisjon fra Arbeids- og sosialdepartementet. Dette skyldes at det i den andre proposisjonen også foreslås endring i samordningsloven § 3, og det er da behov for at endringene kan tre i kraft samtidig.

17.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

17.2.1 Generelt

De fleste av endringsforslagene er knyttet til et oppryddingsarbeid. Forslagene har små eller ingen økonomiske og administrative konsekvenser. Enkelte av forslagene kommenteres i punktene under.

17.2.2 *Barneloven*

Lovendringen har i seg selv ingen provenyeffekt. Framtidige innsparinger vil avhenge av Stortingets anvendelse av hjemmelen til alternativ regulering. Lovendringen legger imidlertid, som nevnt, til rette for gjennomføringen av Stortingets vedtak for budsjettåret 2019, som er beregnet å ville gi en innsparing på om lag 0,8 millioner kroner. Lovendringen har ikke administrative konsekvenser.

Det vises til lovforslaget, barneloven § 73 andre ledd.

17.2.3 *Lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem*

Forslaget om å redusere minstegrensen for rett til medlemskap i pensjonsordningen for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem til 20 prosent av godtgjørelsen for et heltidsoppdrag vil være små, som følge av at omfanget av oppdragstakere med deltidskontrakt er begrenset. Ut fra tallene for 2017 vil det være tre oppdragstakere som omfattes av endringen. Premiekostnaden for disse utgjør i dag kr 40 000 i året.

17.2.4 *Lov om skatteforvaltning*

17.2.4.1 *Pensjonsleverandørene*

Både KLP og SPK, som er de største aktørene innen offentlig tjenestepensjon, gir klart uttrykk for at en automatisering av etteroppgjøret for AFP vil være ressursbesparende. Som nevnt krever dagens manuelle rutiner store ressurser og pågår over lang tid. SPK viser til at forslaget fra KLP bygger opp under SPKs ambisjoner om å øke effektiviteten i saksbehandlingsprosessene. Innhenting av inntektsopplysninger direkte fra Skatteetaten vil etter SPKs oppfatning dessuten være i tråd med regjeringens ambisjoner innenfor digitalisering av offentlig sektor, der gjenbruk av data som allerede er i offentlige registre, er en av bærebjelkene. Verken KLP eller SPK har tallfestet administrative innsparinger, men med erfaringene fra det automatiserte etteroppgjøret av uførepensjon antas begge å ha et godt grunnlag for å kunne hevde at en slik automatisering vil gi innsparinger.

17.2.4.2 *Skatteetaten*

Forslaget har ingen nevneverdige økonomiske og administrative konsekvenser for Skatteetaten.

Vurderingen er som nevnt basert på at pensjonsinnretningene kan benytte Skatteetatens ferdigutviklede tjeneste for distribusjon av opplysninger om pensjonsgivende inntekt.

17.2.4.3 *Den enkelte AFP-pensjonist – personvern mv.*

Dersom pensjonsinnretningene får automatisk tilgang til inntektsopplysninger direkte fra Skatteetaten, vil det legges til rette for en langt mer effektiv og korrekt beregning av etteroppgjør av AFP. Det vil være en fordel for den enkelte AFP-pensjonist som vil bruke mindre tid på oppgjøret og motta oppgjøret raskere enn i dag.

Forslaget om å overføre opplysninger direkte fra Skatteetaten til pensjonsinnretningene er et inngrep i pensjonsmottakerens personvern i den forstand at han eller hun ikke selv får bestemme over personopplysningene sine. Som nevnt i punkt 16.4 vil det årlig bli utlevert opplysninger om et betydelig antall personer. Departementet er likevel av den oppfatning at hensynet til et mer effektivt og riktig etteroppgjør er så tungtveiende at det kan begrunne inngrepet. Departementet viser igjen til punkt 16.4 der fordelene ved forslaget er beskrevet. Det fremgår også at forslaget er begrenset slik at det ikke skal utleveres andre opplysninger enn pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15, og at den enkelte skal få varsel om at pensjonsinnretningene har mottatt opplysninger fra Skatteetaten. Pensjonistene har i dag en plikt til å gi de opplysningene som det nå foreslås at Skatteetaten skal utlevere elektronisk, jf. forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) § 5. Det vil ikke bli utlevert personopplysninger som omfattes av personvernforordningen artikkel 9 (særskilte kategorier av personopplysninger).

Departementet har vurdert om opplysningene kan overføres fra skattemyndighetene til pensjonsinnretningene på en måte som er mindre inngripende for personvernet. Departementet har imidlertid ikke funnet noe slik alternativ. Dagens løsning der den enkelte selv gir opplysningene til innretningen etter først å ha vært i kontakt med Skatteetaten, er til hinder for at etteroppgjøret gjennomføres så raskt og effektivt som ønskelig.

18 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

18.1 Merknader til endringene i lov om Statens pensjonskasse

Til § 7

Bestemmelsen pålegger innskuddsplikt til Statens pensjonskasse for regjeringsmedlemmer som kommer fra stilling med medlemskap i Pensjonskassen. Bestemmelsen er ikke i bruk, da regjeringsmedlemmer er omfattet av annen lovfestet pensjonsordning, jf. lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringpensjonsloven). Bestemmelsen foreslås derfor opphevet.

Det vises til punkt 3.1.

Til § 26 andre ledd

Bestemmelsen gir rett til en måneds alderspensjon til gjenlevende ektefelle dersom medlemmet dør før alderspensjonen blir utbetalt. Det blir presisert i bestemmelsen at beløpet som kommer til utbetaling er en måneds alderspensjon regnet som om medlemmet sto i tjenesten til aldersgrensen, men likevel ikke ut over 67 år. Det rettes også opp en feilhenvisning til lov om avtalefestet pensjon for offentlige tjenestemenn m.fl. Rett henvisning skal være lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse.

Det vises til punkt 3.2 og 3.3.

Til § 31 b

Det foreslås å innføre en hjemmel til å gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015. Hjemmelen erstatter tilsvarende hjemmel gitt i endringslov 7. mars 2014 nr. 5.

Det vises til punkt 3.4.

18.2 Merknader til endringene i lov pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

Til § 9 tredje ledd

Bestemmelsen gir rett til en måneds alderspensjon til gjenlevende ektefelle dersom medlemmet dør før alderspensjonen blir utbetalt. På tilsvarende måte som i lov om Statens pensjonskasse blir det presisert i bestemmelsen at beløpet som kommer til utbetaling er en måneds alderspensjon

regnet som om medlemmet sto i tjenesten til aldersgrensen, men likevel ikke ut over 67 år.

Det vises til punkt 4.1.

Til § 14 b

Det foreslås å innføre en hjemmel til å gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015. Hjemmelen erstatter tilsvarende hjemmel gitt i endringslov 7. mars 2014 nr. 5.

Det vises til punkt 4.2.

Til § 29 nr. 2

Bestemmelsen fastslår at departementet fastsetter årlig premie. Det foreslås at myndigheten overføres til styret i pensjonsordningen.

Det vises til punkt 4.3.

18.3 Merknader til endringene i lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl.

Til § 2 andre ledd

Det er ingen som lenger har aldersgrensen på 68 år i medhold av lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. Denne aldersgrensen er derfor tatt ut av bestemmelsen.

Det vises til kapittel 5.

18.4 Merknader til endringen i lov pensjonstrygd for fiskere

Til § 22

I dag har Kongen myndighet til å fastsette forskrift om administrasjonen av pensjonstrygden for fiskere. I forskriften gis departementet ytterligere myndighet til å gi mer detaljerte regler om administrasjonen. Departementet har gitt slike ytterligere regler i en egen forskrift. Det foreslås å samle dagens regler i én forskrift, og at departementet får myndighet til å gi forskriften.

Det vises til kapittel 6.

18.5 Merknader til endringene i samordningsloven

Til § 1 nr. 1 bokstav d

Paragrafen har bestemmelser om hvilke pensjonsordninger og trygder som omfattes av samord-

ningsloven. Endringen i § 1 nr. 1 bokstav d innebærer at andre punktum oppheves, da det ikke lenger er noen som mottar AFP etter AFP-tilkottsloven kapittel 4.

Det vises til punkt 7.2.

Til § 3

Også denne paragrafen hører under lovens omfangsbestemmelser. I *nytt sjette ledd* presiseres det at i tilfeller en pensjonist får folketrygdens ytelse eller personskadetrygd redusert eller stan- set på grunn av opphold i institusjon eller under straffegjennomføring, eller formuen satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220, skal det ved samordningen legges til grunn en uredu- ssert ytelse fra folketrygden eller personskade- trygd.

Det vises til punkt 7.3.

Til § 19 første ledd

Paragrafen har bestemmelser om samordnings- fradraget i tjenestepensjonen for folketrygdens grunnpensjon, som er begrenset til et beløp sva- rende til $\frac{3}{4}$ av folketrygdens grunnbeløp. Forsla- get til *nr. 1 andre ledd nytt andre punktum* er en lovfesting av innholdet i någjeldende forskrift 28. november 1979 nr. 4066 om samordningsfradrag for grunnpensjon fra folketrygden i tjenestepen- sjon for deltidsansatte m.v. Endringen innebærer at fradraget for grunnpensjonen skal utgjøre en forholdsmessig del av $\frac{3}{4}$ av grunnbeløpet når tje- nestepensjonen er beregnet ut fra en deltidsstil- ling. Endringen i *nr. 1 andre ledd første punktum* innebærer at ordet «bereknet» endres til «bereg- net», i tråd med forslaget til nytt andre punktum.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 19 tredje ledd

Endringen i *andre punktum* innebærer at ordet «bereknet» endres til «beregnet», i samsvar med endringen i § 19 første ledd.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 20 andre ledd

Endringen innebærer at ordet «bereknet» endres til «beregnet», i samsvar med endringen i § 19 før- ste ledd.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 20 tredje ledd

Endringen i *andre punktum* innebærer at ordet «bereknet» endres til «beregnet», i samsvar med endringen i § 19 første ledd.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 22 nr. 1 første ledd

Bestemmelsen gjelder samordning av barnepen- sjon fra tjenestepensjonsordning eller personska- detrygd med barnepensjon fra folketrygden. For- slaget til *nytt fjerde punktum* innebærer at samord- ningsfradraget i barnepensjonen skal avkortes forholdsmessig når barnepensjonen er beregnet ut fra en deltidsstilling.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 22 nr. 1 andre ledd

Endringen innebærer at ordet «bereknes» endres til «beregnes», i samsvar med endringen i § 19 før- ste ledd.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 22 nr. 2 første ledd

Bestemmelsen gjelder samordning av pensjon som enke eller enkemann har rett til fra tjeneste- pensjonsordning eller lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd. Ved endringen i *tredje punktum* klargjøres det at fradragsbeløpet skal avkortes forholdsmessig dersom pensjonen fra tjenestepensjonsordningen eller fra yrkesskade- trygden er tatt ut gradert. I forslaget til *nytt fjerde og femte punktum* slås det videre fast at fradrags- beløpet også skal avkortes dersom tjenestepensjo- nen er beregnet etter en stillingsandel som er lavere enn 100 prosent. Videre innebærer end- ringen at i tilfeller der pensjonen fra folketrygden til gjenlevende ektefelle er redusert for arbeids- inntekt, skal fradragsbeløpet reduseres etter samme prosentsats (grad) som folketrygdpen- sjonen er redusert med. Det presiseres at dersom tjenestepensjonen eller personskadetrygden også er gradert, skal den laveste av gradene benyttes.

Det vises til punkt 7.4.2 og 7.4.3.

Til § 22 nr. 2 andre ledd

Endringen i *andre punktum* innebærer at henvis- ningen til «første ledd, annet punktum» endres til «første ledd, tredje og femte punktum».

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 23 nr. 1 første ledd

Bestemmelsen gjelder samordning av tjenestepensjon med tilleggspensjon fra folketrygden og ellers den delen av folketrygdytelsen som overstiger grunnbeløpet. Bokstav a gjelder samordning av alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen. Forslaget til *nytt tredje ledd* i bokstav a innebærer at samordningsfradraget skal settes ned forholdsmessig dersom tjenestepensjonen eller folketrygden er gradert. Videre presiseres det at dersom begge ytelsene er graderte, skal den laveste av gradene benyttes. Endringene er en lovfesting av innholdet i någjeldende forskrift 7. februar 1978 nr. 4094 om uførepensjon for mindre en hel uførhet. Tjenestepensjon (samordningsforskrift 19).

Det vises til punkt 7.5.

Til § 23 nr. 2 første ledd

Endringen innebærer at ordet «*bereknet*» endres til «*beregnet*», i samsvar med endringen i § 19 første ledd.

Det vises til punkt 7.4.2.

Til § 24 nr. 1 første ledd

Paragrafen har bestemmelser om samordning av alderspensjon fra tjenestepensjonsordning med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 19. Endringen i *tredje og fjerde punktum* er en presisering når det gjelder samordningen med tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd, vanligvis omtalt som «minstenivåtillegg». Endringen innebærer at det også henvises til folketrygdens regler om alderspensjon til årskullene 1954–1962, det vil si §§ 19-15 andre ledd og § 20-19 andre ledd.

Det vises til punkt 7.7.

Til § 24 a nr. 4

Paragrafen har bestemmelser om samordning av alderspensjon fra tjenestepensjonsordning med alderspensjon fra folketrygden etter folketrygdloven kapittel 20. Endringen i *nr. 4* innebærer en presisering når det gjelder samordningen med tillegg etter folketrygdloven § 20-18 femte ledd, vanligvis omtalt som «minstenivåtillegg». Endringen innebærer at det også henvises til folketrygdens regler om alderspensjon til årskullene 1954–1962, det vil si §§ 19-15 andre ledd og § 20-19 andre ledd.

Det vises til punkt 7.7

Til § 24 b

Paragrafen har særskilte bestemmelser om samordningen for personer som får samordningsfradraget beregnet etter både § 24 og § 24 a, det vil si personer i årskullene 1954–1962 (overgangskullene). I forslaget til *nytt andre ledd* gis det bestemmelser for overgangskullene når det gjelder tillegg etter § 24 a nr. 5.

Nåværende § 24 b andre ledd blir *nytt tredje ledd*. Endringen der innebærer at det tas inn en henvisning til paragrafens første ledd.

Det vises til punkt 7.6.

18.6 Merknader til endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere

Til § 1 fjerde ledd

I forslaget innføres et krav for å kunne være medlem av pensjonsordningen at arbeidstakeren samtidig er medlem i folketrygden etter folketrygdloven kapittel 2 og betaler folketrygdavgift for de samme inntektene som ligger til grunn for pensjonsopptjening i pensjonsordningen. Det åpnes for at styret i særlige tilfeller kan gjøre unntak og fastsette regler blant annet om innskuddsbetaling etter særskilt fastsatt sats. Tilsvarende regel finnes i lov om Statens pensjonskasse og lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.

Det vises til punkt 8.1.

Til § 18 a

Det foreslås å innføre en hjemmel til å gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon som er innvilget med virkningstidspunkt før 1. januar 2015. Hjemmelen erstatter tilsvarende hjemmel gitt i endringslov 7. mars 2014 nr. 5.

Det vises til punkt 8.2.

18.7 Merknader til endringen i barneloven

Til § 73 andre ledd

Barneloven § 73 har bestemmelser om indeksregulering av underholdsbidrag. I andre ledd gis reglene tilsvarende anvendelse på bidragsforskott. I § 73 *andre ledd* tas inn en hjemmel som gir Stortinget mulighet til annen regulering enn det som følger av hovedregelen. Dersom unntakshjemmelen ikke anvendes, indeksreguleres bidragsforskott etter hovedregelen.

Det vises til kapittel 9.

18.8 Merknader til endringene i folketrygdloven

Til § 4-9 fjerde punktum

For å unngå tvil, er det tatt inn en presisering om at ventetiden tidligst starter å løpe fra det tidspunktet medlemmet er innvilget dagpenger. Presiseringen tydeliggjør den gjeldende bestemmelsen, og innebærer en innstramming av den nåværende praktiseringen av bestemmelsen.

Det vises til punkt 10.1.1.

Til § 4-16 første ledd

Det er tatt inn en presisering i *første ledd* om at tidspunktet for gjenopptak er det tidspunktet medlemmet kontakter Arbeids- og velferdsetaten og krever å få saken gjenopptatt. Med dette harmoniseres bestemmelsen om søknadstidspunktet for ny søknad og gjenopptak.

Nåværende *tredje punktum* tas ut av bestemmelsen som følge av at det ikke lenger vil være relevant å vente med reberegningen til det etterfølgende årsskiftet når opptjeningsperioden for beregningsgrunnlaget i § 4-11 blir endret fra 1. juli 2019.

Det vises til punkt 10.1.2.

Til § 8-24

I fjerde ledd første punktum framgår det at egenmelding kan nyttes for opptil tre kalenderdager om gangen. Dette er en minimumsrett som arbeidstaker har. I *fjerde ledd andre punktum* tas det inn en presisering om at innenfor arbeidsgiverperioden kan arbeidsgiver gi utvidet rett til å bruke egenmelding. I prinsippet kan arbeidstaker gis rett til å bruke egenmelding hele arbeidsgiverperioden.

I *fjerde ledd tredje punktum* innføres en plikt for arbeidsgiver til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis utvidet rett til å bruke egenmelding. Hvor omfattende drøftingene skal være og hvordan drøftingene skal gjennomføres, må vurderes konkret i lys av virksomhetens størrelse og antall arbeidstakere. Med de «tillitsvalgte» menes her valgte eller utpekte representanter for de ansatte.

Nåværende fjerde ledd andre og tredje punktum flyttes til *femte ledd*.

Nåværende femte ledd blir nytt *sjetten ledd*. I *sjetten ledd første punktum* framgår det at arbeidsgiver kan kreve legeerklæring etter egenmeldingsadgangen som følger av fjerde ledd første og andre punktum.

Det vises til punkt 10.2.

Til § 13-11

Andre ledd endres slik at medlemmer som er pålagt å utføre arbeidsoppgaver er yrkesskadedekket under slikt arbeid, enten arbeidsoppgavene er pålagt etter sosialtjenesteloven § 20 eller § 20 a.

Det vises til punkt 10.3.

Til § 18-2

Paragrafen har bestemmelser om forutgående medlemskap for rett til barnepensjon. Ett av vilkårene for å kunne ha rett til barnepensjon er i dag at den avdøde faren eller moren mottok pensjon fra folketrygden de siste tre årene fram til dødsfallet. Endringen i *første ledd bokstav b* innebærer at uføretrygd likestilles med pensjon fra folketrygden med hensyn til å oppfylle dette kravet, i tråd med den tilsvarende bestemmelsen i § 17-3 første ledd bokstav b om forutgående medlemskap for rett til pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende ektefelle.

Det vises til punkt 10.5.

Til § 18-5

Bestemmelsen gjelder beregning av barnepensjon. Endringen i *sjuende ledd andre punktum* innebærer at henvisningen til «barneloven § 36» endres til «barnelova § 38».

Det vises til punkt 10.4.

Til § 22-13

Det er gjort en tilføyelse i *overskriften* slik at det klart framgår at bestemmelsen også gir regler om virkningstidspunktet.

Endringen innebærer at bestemmelsen om virkningstidspunktet for når dagpengene kommer til utbetaling blir flyttet fra § 4-9 siste punktum til de generelle reglene om virkningstidspunkt for utbetaling i § 22-13. Virkningstidspunktet for dagpenger tas inn som et nytt *femte ledd*. Ordlyden er tydeliggjort i forhold til gjeldende siste punktum i § 4-9. Presiseringen vil innebære en innstramming av den nåværende praktiseringen av bestemmelsen. Gjeldende bestemmelse i syvende ledd om at reglene i sjetten ledd ikke gjelder for dagpenger er flyttet til det nye femte leddet, og gjeldende syvende ledd oppheves.

Henvisningen til gjeldende andre til femte ledd anses som unødvendig, og er av den grunn ikke tatt inn i det nye femte leddet. Dette er ikke ment å innebære noen materiell endring.

Når bestemmelsen om dagpenger tas inn i et nytt femte ledd i § 22-13, flyttes samtidig bestem-

melsen om arbeidsavklaringspenger fra fjerde ledd bokstav d) til det nye femte leddet. Sjette ledd skal fortsatt gjelde for arbeidsavklaringspengene, dvs. at unntaket i femte ledd siste punktum kun vil gjelde for dagpenger.

Gjeldende femte og sjette ledd blir nytt *sjette* og *syvende* ledd.

Det vises til punkt 10.1.1.

18.9 Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten

Til § 1

I forslaget oppdateres omfangsbestemmelsen i samsvar med definisjonen av utenriktjenestemenn i utenriktjenesteloven.

Det vises til kapittel 11.

18.10 Merknader til endringen i arbeidsmiljøloven

Til § 14-9 sjette ledd

Endringen retter opp en utilsiktet lovendring i bestemmelsens *andre punktum* slik at ordlyden blir i tråd med det som følger av lov 22. juni 2018 nr. 46 om endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak).

Det vises til kapittel 12.

18.11 Merknader til endringen i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem

Til § 1

Forslaget til endring i lov om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem innebærer at minstegrensen for rett til medlemskap i ordningen harmoniseres med minstegrensen på 20 prosent etter lov om Statens pensjonskasse.

Det vises til kapittel 13.

18.12 Merknader til endringene i AFP-tilskottsloven

Det er ingen som lenger mottar avtalefestet pensjon i perioden 62–67 år etter lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven) kapittel 4. Det er gjort tilpasninger i loven om dette.

Det vises til kapittel 14.

18.13 Merknader til endringene i lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer

Til §§ 3-5

Forslaget i *andre ledd* gjelder oppretting av feil i henvisningen til den tidligere loven om pensjonsordning for stortingsrepresentanter fra 1981, jf. lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

Det vises til kapittel 15.

18.14 Merknader til endringen i skatteforvaltningsloven

Til § 3-6 andre ledd

Skatteforvaltningsloven kapittel 3 har bestemmelser om taushetsplikt. I § 3-6 er det gitt nærmere regler om utlevering av opplysninger til bruk i pensjonsbeholdningen, uten hinder av taushetsplikten. Endringen i *andre ledd* innebærer at pensjonsinnretning som yter offentlig tjenestepensjon får tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 også for personer som mottar AFP fra innretningen. Unntaket fra taushetsplikten gjelder i tilfeller der AFP avkortes for arbeidsinntekt etter reglene i forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt).

Det vises til kapittel 16.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven, samordningsloven og enkelte andre lover (samleproposisjon).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven, samordningsloven og enkelte andre lover i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven, samordningsloven og enkelte andre lover

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 7 oppheves.

§ 26 andre ledd skal lyde:

Dersom et medlem dør uten at alderspensjonen er begynt å løpe etter reglene i foregående ledd, og medlemmet ved dødsfallet heller ikke oppebar midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, skal det, dersom medlemmet etterlater seg ektefelle, utbetales et beløp svarende til en måneds alderspensjon regnet som om medlemmet med uforandret grunnlag hadde stått i tjenesten til aldersgrensen, men ikke ut over 67 år. Det samme gjelder mottaker av pensjon etter lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse.

Ny § 31 b skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon når det er innvilget uførepensjon med virkningstidspunkt før 1. januar 2015.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 9 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom et medlem dør uten å være pensjonert, skal eventuell gjenlevende ektefelle utbetales et beløp svarende til en måneds alderspensjon beregnet som om medlemmet med uforandret grunnlag hadde stått i tjenesten til aldersgrensen, men ikke ut over 67 år.

Ny § 14 b skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon når det er innvilget uførepensjon med virkningstidspunkt før 1. januar 2015.

§ 29 nr. 2 skal lyde:

Den årlige premie fastsettes av styret i prosent av pensjonsgrunnlaget, jf. § 5. Styret kan dele inn medlemmene eller virksomhetene i ulike premiegrupper.

Fordelingen av premien mellom arbeidsgiver og arbeidstaker fastsettes av styret etter at deres arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner har hatt anledning til å uttale seg.

III

I lov 21. desember 1956 nr. 1 om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. skal § 2 andre ledd lyde:

De lavere aldersgrenser kan være 65, 63 og 60 år.

IV

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere skal § 22 andre punktum lyde:

Departementet gir forskrift med nærmere bestemmelser om trygdens administrasjon.

V

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 1 nr. 1 første ledd bokstav d andre punktum oppheves.

§ 3 nytt sjettede ledd skal lyde:

For pensjonist som får folketrygdens ytelse eller personskadetrygd redusert eller stanset på grunn av opphold i institusjon eller under straffegjennomføring, eller formuen satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220, skal det ved samordningen legges til grunn en uredusert ytelse fra folketrygden eller personskadetrygd.

§ 19 første ledd nr. 1 andre ledd skal lyde:

Er tjenestepensjonen ikke *beregnet* for full pensjonsgivende tjenestetid, skal fradraget være en forholdsmessig del av nevnte beløp. *Det samme gjelder når tjenestepensjonen er beregnet etter en stillingsandel som er lavere enn 100 prosent.*

§ 19 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Fradraget begrenses til et *beregnet* ventetillegg av det samordningsfradrag som gjøres etter bestemmelsene i første ledd nr. 1.

§ 20 andre ledd skal lyde:

Er uførepensjonen ikke *beregnet* for hel arbeidsuførhet, skal fradraget være en forholdsmessig del av nevnte beløp.

§ 20 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Er ytelsen fra folketrygden ikke *beregnet* for hel uførhet, skal fradragsbeløpet nedsettes forholdsmessig.

§ 22 nr. 1 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Det samme gjelder når barnepensjonen er beregnet etter en stillingsandel som er lavere enn 100 prosent.

§ 22 nr. 1 andre ledd skal lyde:

Departementet gir bestemmelser om hvordan fradraget skal *beregnes* hvis flere barnepensjoner skal samordnes med barnepensjon fra folketrygden.

§ 22 nr. 2 første ledd tredje punktum skal lyde:

Er pensjonen fra tjenestepensjonsordning eller fra yrkesskadetrygden *tatt ut gradert eller* ikke beregnet for full *tjenestetid*, skal fradragsbeløpet avkortes forholdsmessig.

§ 22 nr. 2 første ledd nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Fradragsbeløpet skal også avkortes dersom tjenestepensjonen er beregnet etter en stillingsandel som er lavere enn 100 prosent. I tilfeller der pensjonen fra folketrygden til gjenlevende ektefelle er redusert for arbeidsinntekt, skal samordningsfradraget i tjenestepensjonen og personskadetrygden reduseres etter samme prosentsats (grad) som folketrygdpensjonen er redusert med, likevel slik at dersom tjenestepensjonen eller personskadetrygden også er gradert, benyttes den laveste av gradene.

§ 22 nr. 2 andre ledd andre punktum skal lyde:

Bestemmelsen i første ledd *tredje og femte* punktum gjelder tilsvarende.

§ 23 nr. 1 første ledd bokstav a nytt tredje ledd skal lyde:

Er alderspensjonen fra folketrygden eller tjenestepensjonen gradert, skal fradraget settes ned forholdsmessig. Hvis begge ytelsene er graderte, benyttes den laveste graden.

§ 23 nr. 2 første ledd skal lyde:

Ved anvendelsen av bestemmelsene under nr. 1 skal det ikke tas omsyn til den del av tilleggspensjonen fra folketrygden som måtte overstige en antatt tilleggspensjon fra folketrygden *beregnet* slik at sluttpoengtallet settes lik det poengttall som svarer til vedkommendes pensjonsgivende inntekt i pensjonsordningen.

§ 24 nr. 1 første ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Basispensjonstillegg etter folketrygdloven § 19-9 tredje ledd, tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd *eller folketrygdloven § 19-15 andre ledd og § 20-19 andre ledd*, og tillegg beregnet etter § 5-4 andre ledd og § 5-8 andre ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden samordnes som særtillegg, jf. § 23. Samordningsfradragene divideres med det aktuelle forholdstallet som er fastsatt etter folketrygdloven § 19-7, med unntak av samordningsfradrag for tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd, *folketrygdloven § 19-15 andre ledd og § 20-19 andre ledd*, og tillegg beregnet etter §§ 5-4 andre ledd og 5-8 andre ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden.

§ 24 a nr. 4 skal lyde:

4. Tillegg til alderspensjon etter folketrygdloven § 20-18 femte ledd *eller folketrygdloven § 19-15 andre ledd og § 20-19 andre ledd* skal gå til fradrag i alderspensjon fra tjenestepensjonsordning.

§ 24 b andre ledd skal lyde:

Personer som er født i 1954, får 1/10 av tillegget etter § 24 a nr. 5. Andelen økes med 1/10 for hvert senere årskull, slik at personer født i 1962 får 9/10 av tillegget.

Nåværende § 24 b andre ledd blir nytt tredje ledd og skal lyde:

Fradragene *etter første ledd* begrenses til en tilsvarende andel av tjenestepensjonen etter levealdersjustering.

VI

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 1 nytt fjerde ledd lyde:

For å kunne være medlem av pensjonsordningen må arbeidstakeren samtidig være medlem i folketrygden etter folketrygdloven kapittel 2 og betale folketrygdavgift for de samme inntektene som ligger til grunn for pensjonsopptjeningen i pensjonsordningen. Styret kan i særlige tilfeller vedta unntak for en eller flere personer og fastsette vilkår for blant annet innskuddsbetaling etter særskilt fastsatt sats.

Ny § 18 a skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon når det er innvilget uførepensjon med virkningstidspunkt før 1. januar 2015.

VII

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre skal § 73 andre ledd lyde:

Indeksreguleringa gjeld også for beløpet som er fastsett etter forskotteringsloven § 5 første stykket, med mindre Stortinget gjer vedtak om *noko anna*.

VIII

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-9 fjerde punktum skal lyde:

Ventetiden kan tidligst starte fra det tidspunktet medlemmet er innvilget dagpenger under arbeidsløshet.

§ 4-16 første ledd skal lyde:

En løpende stønadsperiode som er avbrutt i inntil 52 uker, gjenopptas uten ny prøving av kravet til minsteinntekt etter § 4-4, uten ny ventetid

etter § 4-9 og uten at dagpengegrunnlaget etter § 4-11 fastsettes på nytt. Et medlem som har hatt avbrudd i stønadsperioden på grunn av arbeid i 12 uker eller mer, kan likevel kreve at dagpengegrunnlaget fastsettes på nytt. *Dagpengene gjenopptas tidligst fra det tidspunktet da kravet om å få saken gjenopptatt ble satt fram.* Antall uker før avbruddet etter bestemmelsene i denne paragraf regnes med i antall stønadsuker etter § 4-15.

§ 8-24 fjerde, femte og nytt sjette ledd skal lyde:

Egenmelding kan nyttes for opptil tre kalenderdager om gangen. *Innenfor arbeidsgiverperioden kan arbeidsgiveren likevel gi rett til å bruke egenmelding utover tre kalenderdager. Arbeidsgiveren har plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis utvidet rett til å bruke egenmelding.*

Fravær fra en arbeidsøkt som strekker seg over et døgnskille, skal regnes som en egenmeldingsdag. Ved nytt sykefravær innen 16 kalenderdager regnes tidligere fraværsdager uten legeerklæring med.

Varer arbeidsuførheten utover *de kalenderdagene* egenmelding er nyttet, *se fjerde ledd første og andre punktum*, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring. Dersom arbeidstakeren ikke legger fram legeerklæring, faller retten til sykepenger bort for egenmeldingsperioden. Dette gjelder likevel ikke hvis arbeidstakeren har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

§ 13-11 andre ledd skal lyde:

Medlemmer som er pålagt å utføre arbeidsoppgaver etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen §§ 20 eller 20 a, er yrkesskadedekket under slikt arbeid.

§ 18-2 første ledd bokstav b skal lyde:

b) at den avdøde faren eller moren mottok pensjon eller uføretrygd fra folketrygden de siste tre årene fram til dødsfallet.

§ 18-5 syvende ledd andre punktum skal lyde:

En tilsvarende beregnings- og fordelingsregel gjelder når et barnekull blir delt ved at foreldresvaret etter barneloven § 38 ikke omfatter alle barna i kullet.

§ 22-13 overskriften skal lyde:

Frister for framsetting av krav, virkningstidspunkt og etterbetaling

§ 22-13 fjerde ledd bokstav d oppheves.

§ 22-13 femte ledd skal lyde:

Dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 og arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 gis tidligst fra det tidspunktet da kravet ble satt fram. Bestemmelsen i syvende ledd gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet.

§ 22-13 nåværende femte ledd og sjette ledd blir sjette og syvende ledd.

IX

I lov 15. januar 1999 nr. 1 om pensjonsordning for ledsagere i utenriktjenesten skal § 1 lyde:

§ 1 *Virkekrets*

Denne lov gjelder ektefeller som ledsager *utsendte utenriktjenestemenn*. Loven gjelder også samboere som ledsager *utsendte utenriktjenestemenn*, når paret lever sammen og har, eller har hatt, felles barn eller tidligere har vært gift med *hverandre*.

X

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 14-9 sjette ledd lyde:

Midlertidige arbeidsavtaler opphører ved det avtalte tidsrommets utløp, eller når det bestemte arbeidet er avsluttet, med mindre noe annet er skriftlig avtalt eller fastsatt i tariffavtale. *I avtaleperioden gjelder lovens regler om opphør av arbeidsforhold.*

XI

I lov 12. februar 2010 nr. 4 om pensjonsordning for oppdragstaker i statlig beredskaps- eller familiehjem skal § 1 andre ledd lyde:

Loven *gjelder for oppdragstaker som mottar godtgjørelse som utgjør 20 prosent eller mer av godtgjørelse for et heltidsoppdrag.*

XII

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor gjøres følgende endringer:

Kapittel 4 oppheves.

§ 17 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Etaten skal også utbetale eventuelle avtalte tillegg til avtalefestet pensjon, forutsatt at et tillegg til pensjon etter kapittel 2 gis med samme prosent-sats til alle *pensjonister*.

§ 18 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 19 andre ledd oppheves.

§ 20 første ledd skal lyde:

Arbeidsgivere som er omfattet av en avtale som nevnt i § 1, skal innbetale premie til dekning av den del av utgiftene til avtalefestet pensjon etter *kapittel 2 som ikke dekkes av statens tilskott etter § 23.*

§ 20 andre ledd oppheves.

§ 22 oppheves.

§ 23 første ledd skal lyde:

Statens tilskott til pensjon etter reglene i kapittel 2 skal utgjøre 1/3 av *pensjonen*.

§ 26 andre ledd oppheves.

§ 27 andre ledd skal lyde:

Ved tilbakekrevning etter første ledd kan for mye utbetalt dekkes gjennom trekk i løpende avtalefestet pensjon og i løpende alderspensjon fra folketrygden.

§ 29 tredje ledd oppheves.

§ 30 bokstav d og e oppheves.

XIII

I lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer skal § 3-5 andre ledd lyde:

For stortingsrepresentant som har fratrudd vervet før lovens ikrafttredelse, benyttes det pensjonsgrunnlaget som følger av reglene i tidligere lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

XIV

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning skal § 3-6 andre ledd lyde:

Taushetsplikten etter § 3-1 er ikke til hinder for at pensjonsinnretning som har offentlig tjenestepensjon eller tjenestepensjon etter foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven eller tjenestepensjonsloven, gis tilgang til opplysninger om

pensjonsgivende inntekt for personer som mottar uførepensjon *eller avtalefestet pensjon* fra innretningen.

XV

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

